

Josep M. LLOBET I PORTELLA

NOTÍCIES DE LLIBRES ALS DOCUMENTS DE CERVERA
(SEGLES XIV I XV)

INTRODUCCIÓ

L'any 1995 publicàvem aquella part d'un inventari cerverí del 1506 que donava informació sobre uns vuitanta-sis llibres, setze dels quals —almenys— eren impresos¹. Dos anys després, veia la llum un treball amb els textos de quatre inventaris cerverins del segle XV que contenien, així mateix, dades sobre llibres.² Ara, oferim la transcripció de les parts de cinquanta-cinc documents de Cervera dels segles XIV i XV que aporten alguna notícia relacionada, igualment, amb els llibres. En la present ocasió, però, no solament hem tingut en compte els inventaris sinó qualsevol altre tipus de document notarial o municipal. D'altra banda, en aquest article, com vam fer en l'anterior, hi hem afegit —quan ha estat possible—, en forma de notes, aquelles dades que permeten identificar cada una de les obres i el seu autor.³

Tots els documents transcrits es guarden al Fons Dalmases (FD), el Fons General (FG), el Fons Municipal (FM) o el Fons Notarial (FN) de l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera (AHCC). Quant a la transcripció dels textos, hem seguit

1. Josep M. LLOBET I PORTELLA, *Els llibres de mestre Jaume Pallés*, dins «Àgora», núm. 0 (Cervera, maig de 1995), 4.

2. Josep M. LLOBET I PORTELLA, *Llibres esmentats en alguns inventaris notarians cerverins del segle XV*, *Arxiu de Textos Catalans Antics*, XVI (1997), 405-415.

3. En aquesta identificació, ens han estat molt útils els estudis següents, als quals remetem el lector:

Agustí DURAN I SANPERE, *Notícia de llibres en inventaris de Cervera*, dins «Butlletí de la Biblioteca de Catalunya», IV (1917), 127-135.

Josep HERNANDO, *Llibres i lectors a la Barcelona del s. XIV*, Barcelona, Fundació Noguera, 1995, 2 volums.

Jocelyn N. HILLGARTH, *Readers and Books in Majorca, 1229-1550*, París, Éditions du Centre National de la Recherche Scientifique, 1991, 2 volums.

Josep PERARNAU I ESPELT, *Darrer inventari de la biblioteca privada de Benet XIII (1423)*, «Arxiu de Textos Catalans Antics», VI (1987), pàgs. 185-226.

Josep PERARNAU I ESPELT, *La donació de la biblioteca d'Arnau des Colomer i la fundació de la 'Llibreria Sedís' de Girona (1397-1411)*, dins «Arxiu de Textos Catalans Antics», II (1983), 171-239.

Josep PERARNAU I ESPELT, *Els inventaris de la biblioteca papal de Peníscola a la mort de Benet XIII*, *Arxiu de Textos Catalans Antics*, VI (1987), 7-48.

Jaume de PUIG I OLIVER, Maria Josefa ARNALL, *Una biblioteca del Renaixement. L'inventari de la llibreria de Vilabertran de l'any 1587*, «Arxiu de Textos Catalans Antics», I (1982), 217-259.

Martí de RIQUER, Antoni COMAS, Joaquim MOLAS, *Història de la Literatura Catalana*, Barcelona, Editorial Ariel, 1984-1988, 11 volums.

les normes d'edició habituals: resolució de les abreviatures i regularització de l'ús de majúscules i minúscules, l'accentuació i la puntuació.

És possible que els llibres documentats en aquestes pàgines no aportin cap dada transcendental (potser ho seria la de l'inventari 42, núm. 269, si aquell 'libre stampat' que podia haver estat escrit en català a judicar per l'incipit «Cum los comst.» (?), ja hagués figurat en un inventari del 1469); la dada segurament revolucionària la història de la impressió de llibres en català; però potser només és documentat el 1492.

En canvi, permeten de fer-se una (¿primera?) idea sobre la presència del llibre a Cervera, tenint en compte que hi podia haver llibres que mai no arribessin a entrar en un document notarial (cf. «ATCA», XVII (1998), 544-545); limitant-nos als que coneixem, podem afirmar que la vila posseïa blocs bibliogràfics ben consistents entorn tres temes: els litúrgics en parròquies o altres esglésies: Pallarols (3/14-16), Cervera, Sant Antoni (26/76-92 i 40/246-262) i Sant Pere dels Arquells (45/286-292); els jurídics (23/46-72; 34/102-133); i els mèdics (38/136-244).

Hi ha, encara, un altre detall, que només afecta el grup de llibres litúrgics, sobretot els dos principals que són el *Missal* i el *Breviari*. Del darrer consta en 10/36 que era «secundum consuetudinem sedis Vicensis»; i al primer fa referència tot el bloc documental dels núms. 11-18, que no sols ens innoven de les dificultats que havien de vèncer els paers per pagar el missal que els havia copiat i il·luminat N'Arnau de Muntadella, ans sobretot del fet que era un «exemplar que [la Paeria?] ha fet fer del *Missal* de la seu de Vich per tal que fes semblant *Missal* a la sglésia mayor de Cervera...» (12/37): Cervera pertanyia al bisbat de Vic i els seus llibres litúrgics havien d'ésser a imatge i semblança dels de l'Església de Vic. Aquell *Missale Vicense*, evidentment manuscrit a començaments del segle XV, noranta anys gairebé justos després seria imprès i acaba d'ésser parcialment reeditat sota el títol de *Missale Vicense 1496*. Edició facsimilar reduïda. A cura de Francesc Xavier ALTÉS I AGUILÓ (Biblioteca Litúrgica Catalana, 3), Barcelona, Institut d'Estudis Catalans 2001, 790 pp.

Encara un petit detall: si tant el breviari com el missal per a ús de Cervera havien d'ésser reproducció (ara en diríem 'clonació') del de la Seu de Vic, no de tots els llibres litúrgics es podia dir el mateix; i així en 19/40 trobem la diferència entre un missal «en què sien totes les dominicals, notat ab oracions e ab pístola e ab evangeli e l'offici, segons que pertanyerà a cascun dia», i l'oficier de festes, el qual havia de contenir «aytants officis festivals com los dits prohòmens volrran ni acordaran»: les festes, en efecte, almenys en part són determinades per les devocions, vots, patrons locals i els prohòms volien tenir un oficier que respongués a les necessitats de la parròquia. Si missal i breviari podien ésser llibres fets en sèrie, l'oficier de festes havia d'ésser a mida de cada església.

També podem resseguir en aquestes pàgines la progressiva compareixença dels llibres d'impremta; i la presència d'un primer i únic llibre en castellà (51/302), en poder d'un sabater, que, com tants altres menestrals, sembla que tenia en l'obrador llibres per vendre.

I ara deixem parlar els documents.

TEXTOS

1

1359, setembre, 12. Castellnou d'Oluja

Inventari dels béns del difunt Arnau d'Oluja, senyor de Castellnou d'Oluja.

AHCC, FN, Cervera, 5, Bernat de PUIG, *Capítols matrimonials, inventaris i testaments*, 1357-1360, f. 193.

[...] ego Saura, uxor venerabilis Arnaldi de Ulugia, quondam domini de Castro Novo prope Ulugiam, [...], ffeci inventarium de bonis que fuerunt dicti viri mei prout sequitur:

In primis inveni [...] castrum predicti de Castro Novo [...].

[...].

[1]. Ítem unes *Ores* ab cubertes blanques ab creus blaves.

[...].

2

1366, agost, 29. Cervera

Declaració dels béns d'Antoni Tolrà, notari de Cervera.

AHCC, FM, *Manifest. Montserè*, 1366, f. 43.

Antoni Tolrà, notari de Cervera, [...] fa manifest e ab sacrament manifeste sos béns axí com se segueix davall, lo qual fo feyt e donat a XXIX del mes d'agost del a[n]y de la nativitat de nostre Senyor M CCC LXVI.

[...].

[2-3]. Ítem una *Summa rotlandina e Constitucions*, que presé LX sòlidos.

[...].

[1]. Devia ser un llibre d'hores de l'ofici diví.

[2]. *Summa artis notariae*, de ROLANDINUS PASSAGERII.

[3]. Aquest llibre és possible que fos l'obra titulada *Constitucions de Catalunya*.

1372, juliol, 18. Pallerols

Inventari de l'església de Pallerols.

AHCC, FN, Cervera, 1, Ramon RAMA, *Llibre*, 1372, f. 33.

Inventarium ecclesie de Paylarolls.

[...].

[4]. Ítem I libre *Missal* veyl.

[5]. Ítem I^a *Consueta*.

[6]. Ítem dos volums en II llibres de *Dominical*.

[7]. Ítem I *Santoral*.

[8]. Ítem I libre *Responser e antiffaner dominical*.

[9]. Ítem altre libre *Antiffaner e responser festival*.

[10]. Ítem I *Pistoler*.

[11]. Ítem I *Evangelister*.

[12]. Ítem I *Saltiri* nou.

[13]. Ítem I *Saltiri* veyl.

[14]. Ítem I *Offeyer*.

[15-16]. Ítem II *Ordinaris* e és la I veyl.

[...].

1375, febrer, 27. Cervera

Venda d'un llibre anomenat Decretum.

[4]. Només sabem que era un *Missal* vell.

[5]. *Consueta* que contenia les cerimònies i actes litúrgics per costum celebrades a l'església de Pallerols.

[6]. *Dominical*, o sigui, llibre que contenia les lectures litúrgiques pròpies dels diumenges.

[7]. Devia ser un llibre de cor amb els introïts i les antífones corresponents a les festes.

[8]. *Responser i antifoner* per als diumenges.

[9]. *Antifoner i responser* per a les festes litúrgiques.

[10]. *Epistoler*, llibre que conté les epístoles llegides en la missa.

[11]. *Evangelister*, llibre que conté els evangelis de les misses.

[12]. Aquest *Saltiri* devia contenir els salms de l'ofici diví.

[13]. Un altre *Saltiri*.

[14]. Devia ser un *Oficier*, llibre que conté el text dels oficis divins.

[15-16]. Dos exemplars de l'*Ordinari*, llibre que conté les cerimònies ordinàries de la missa.

AHCC, FN, Cervera, 12, Jaume SABATER; *Manual*, 1375, fs. 6 i 14 v.; *Llibre*, 1374-1375, fs. 11 v. i 15 v.

[17]. Noverint universi quod ego Guillemus de Valle, rector ecclesie loci de Argençola, cum presenti instrumento perpetuo valituro vendo et vendendo corporaliter trado vobis Iacobo de la Guàrdia, loci de Muntanyana, nunc studenti in civitate Ilerde, quendam librum meum vocatum *Decretum*, cohoptum coloris viridis, in quo quidem libro sunt quadringente septuaginta septem quarte scripte pergameni et una que non est perfecta, in quo est septus dictus liber, ultra alie que sunt in dicto libro, et incipit dictus liber «Humanum genus» et finit «quo acta servitia domino prestatetur», in secundo columdello textus prime carte et pagine incipit «In quo diferant inter se lex divina et humana» et finit finis dicti columdelli dicti textus «isti dolus ita dicens», in ultima carta textus primi columdelli incipit «Miracula gloriosa» et finit dictus columdellus textus «non ponet filius a se fa». Quem librum [...] pro pretio autem dicti libri habui et recepi a vobis sexcentos solidos Barchinone terni. Ideo renuntio [...]. Quod est actum Cervarie vicesima septima die febroarii anno a nativitate Domini millesimo CCC^o septuagesimo quinto. Sig+num Guillemi de Valle predicti, qui hec firmo et concedo.

Testes huius rei sunt discreti Berengarius Solert, studens, et Ffranciscus de Comabela, notarius, Cervarie.

Noverint universi quod ego Guillemus de Valle, rector ecclesie loci de Argençola, cum presenti instrumento confiteor et in veritate recognosco vobis Iacobo de la Guàrdia, de Muntanyana, nunc studenti in civitate Ilerde, presenti, quod dedistis et tradidistis michi et ego a vobis habui et recepi in bona pecunia realiter numerando omnes illos sex centos solidos Barchinone pro quibus et quorum pretio vobis et vestris perpetuo vendidi quendam librum vocatum *Decretum*, cohoptum coloris viridis, prout in instrumento venditionis dicti libri recepto die presenti et per notarium inffra scriptum continetur, de quibus ad meam voluntatem bene vestri paccatus sum et contentus. Ideo renuntio exceptioni dicte pecunie non numerate, non habite et non recepte et doli. Quod est actum Cervarie XX^a septima die februaryi anno a nativitate Domini millesimo CCC^o septuagesimo quinto. Sig+num Guillemi de Valle predicti, qui hec firmo et concedo.

Testes huius rei sunt discreti Berengarius Solert, studens, et Ffranciscus de Comabela, notarius, Cervarie.

Noverint universi quod ego Iacobus de la Guàrdia, loci de Muntanyana, nunc studens in civitate Ilerde, attendens vos discretum Guillemmum de Valle, rectorem loci de Argençola, presentem, michi vendidisse quendam librum vocatum *Decretum*, copertum coloris viridis, pretio sex centorum solidorum Barchinone, prout in instrumento venditionis dicti libri recepto die presenti paulo autem et per notarium inffra scritum continetur, attendens insuper quod in contractu venditionis dicti libri fuit actum et comprehensum et in pactum deductum inter vos et me quod vos nec bona vestra non teneamini michi de vitio dicti libri si quod in ipso est vel deinde appareret [seu] reperiretur quoquomodo. Idcirco confitens veritatem dicti facti volo quod si aliquod vitium seu vitia in dicto libro sunt vel deinde in ipso apparerent, quod vos nec bona vestra michi de dicto vitio et vitiis nullatenus teneamini. In quorum testimonium iubeo vobis fieri hoc presens instrumentum per notarium inffra scriptum. Quod est actum Cervarie

[17]. El *Decretum Gratiani* del *Corpus iuris canonici*.

vicesima septima die februarii anno a nativitate Domini millesimo CCC^o septuagesimo quinto. Sig+num Iacobi de la Guàrdia predicti, qui hec firmo et concedo.

Testes huius rei sunt discreti Berengarius Solert, studens, et Ffranciscus de Comabela, notarius, Cervarie.

5

1375, març, 10. Cervera

Inventari dels béns del difunt Borraç de Llorac.

AHCC, FN, Cervera, 12, Jaume SABATER, *Testaments*, 1374-1376, f. 13 v.

In Dei nomine. Noverint universi quod cum domina Stella, uxor Petri Mironis, ville Cervarie, filiaque Borratii de Lorac, quondam dicte ville, ab ipso Borratio, patre suo, heres fuerit instituta et relicta, dictusque Borratio de Lorac viam universe carnis fuerit ingressus, die octava infra scriptorum mensis et anni. Et volens dicta domina non inconsulte set cum beneficio inventarii ipsi hereditati se inmiscere ne ultra vires hereditarias teneatur et ut beneficium ex hoc inventario de iure debitum sibi ad integrum reserveatur. Idcirco in dicto Dei nomine die decima martii anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo quinto [...] dicta domina Stella, heres predicta, [...] inventarium sive repertorium de dictis bonis fecit [...] in modum qui sequitur:

[...].

Item in hospitio Petri Miró ubi dictus defunctus iacebat infirmus dum vivebat fuerunt inventa bona sequentia que erant dicti defuncti:

[...].

[18]. Item unum librum gramatice de papiro.

[19]. Item alium librum de papiro de disputa de heretgia.

[20]. Item unum librum de pergami de medicina.

[21]. Item alium librum de pergami de medicina.

[22]. Item alium librum de paper de poca valor.

[23]. Item unum libret de paper d'*Usatges*.

[...].

6

1378, novembre, 5. La Manresana

Inventari dels béns del difunt Joan de Mecina, senyor de la Manresana.

[23]. Podia ser l'obra anomenada *Usatges de Barcelona*.

AHCC, FN, Cervera, 2, Jaume FERRER, *Inventaris*, 1378-1379, f. 2.

[...] Idcirco ego domina Blanca, uxor venerabilis Iohannis de Mecina, quondam domini de za Menresana, filiaque venerabilis Petri Torrent, quondam mercatoris Berge, cum nondum sint decem dies elapsi quod dictus venerabilis Iohannes, vir meus quondam, decessit [...] facio presens inventarium sive repertorium de dictis bonis in modum qui sequitur [...].

[...].

[24]. Ítem un libre de paper de medecina.

[25]. Ítem altre libre de paper de menescaldia.

[26]. Ítem altre libre de paper ab cubertes verts apellat *Flors sanctorum*.

[27]. Ítem alguns querns de paper de pocha valor.

[..].

[28]. Ítem un libret poch d'oracions et postea fuit clausa.

[...].

[29]. Ítem *Parts e Recles e Cató e Contentus* en un volum.

[30-31]. Ítem dos *Vesprals* sotils.

[...].

[32]. Primerament un romanz de paper.

[33]. Ítem un libre de paper de oracions.

[...].

7

1379, novembre, 5. Cervera

Encant dels béns del difunt Joan de Mecina, senyor de la Manresana.

AHCC, FN, Cervera, 2, Jaume FARRER, *Inventaris*, 1378-1379, f. 81.

Et die sabbati, quinta die novembris anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo nono, ad mandatum dictorum venerabilium manumissorum fuit factum enquantum in platea Maiori ville Cervarie de raubis infra scriptis que aportate fuerunt de castro de za Menresana, que raube fuerunt vendite publice in enquanto personis infra scriptis [...].

[...].

[29]. Ítem *Parts e Regles e Cató e Contentus* a'n Pere Guilabert, XIII sous, I diner.

[25]. Era un tractat de manescalia, o sigui de les maneres de curar les malalties de les bèsties.

[26]. *Flos sanctorum*, de IACOBUS DE VORAGINE.

[28]. Aquest llibre, no el podem identificar.

[29]. Aquesta obra contenia, possiblement, les *Parts* gramaticals d'ELIUS DONATUS, les *Regles* de ???, els *Dístics* del PSEUDO-CATÓ i el *Contemptus mundi*, obra anònima. Posteriorment, aquest volum fou venut per 14 sous i 1 diner.

- [...].
 [30]. Ítem uns *Vesprals*, e no hi és lo començament, a'n Ramon de Vilaplana, III sous.
 [...].
 [33]. Ítem unes *Ores de Santa Maria* a mestre Guillem Sedacer per XI sous.
 [...].
 [31]. Ítem uns *Vesprals* dolents a'n Lyllet per III diners.
 [...].

8

1381, gener, 5. Cervera

Encàrrec d'un Missal per a Ramon Serra, major de dies, mercader de Cervera.

AHCC, FN, Cervera, 7, Pere CORTÈS, *Llibre*, 1381, f. 1 (Una part del foli es troba estripada).

[34]. Noverint universi quod ego Raimundus Fexes, presbiter, civitatis Mino[rise], presenti instrumento promito et convenio bona fide vobis venerabili Ra[imundo Serra, mercatori, ma]iori dierum, habitatori ville Cervarie, quod ego hinc ad unum an[num ...] deliberabo vobis aut cui volueritis loco vestri quoddam *Misale* [...] inffra dictum tempus scribere promito simile et cum simili [... eod]em modo et forma quo scripsi quoddam aliud *Misale* mixtum quod [...] et scripsi venerabili Anthonio Tolrani, ville predictae Cervarie, quodque facere et com[plere ...]tonar et sui astrictus et etiam illuminare meis propriis sumptibus et [...] et cum meis pergamennis, etiam coperire de postibus et badana cum omnibus rebus necessariis et ligare. Vos tamen ten[e]amini michi solvere pro pretio et salario mei pro faciendis et complendis predictis viginti quatuor libras, quindecim solidos, barchinonenses, quas ten[e]amini michi solvere per terminos inffra scriptos, videlicet de presenti centum decem solidos et residuum, quod est decemnovem libras, quinque solidos, teneamini michi solvere cum dictum *Breviarium* vobis tradiderit completum et factum modo et forma predictis. Et, pro hiis complendis et firmiter atendendis, renuntians omni legi, iuri et rationi premisis obviantibus, obligo vobis et vestris et notario inffra scripto legitime stipulanti, paciscenti et recipienti me et omnia bona mea, mobilia et immobilia, habita et habenda, [...]. Ffactum est hoc Cervarie quinta die iuanuarii anno a nativitate Domini millesimo [trecentesimo octuagesimo primo]. Sig+num Raimundi Fexes, presbiteri. Sig+num Raimundi Serra, [mercatori], qui hoc firmo et concedo.

[30-31]. Dos exemplars dels *Vesprals*, llibre on és contingut l'ofici religiós del vespre. Un exemplar fou venut per 3 sous i l'altre per 4 diners.

[33]. Aquest llibre és possible que fos l'obra titulada *Hores de Santa Maria* que va ser venuda per 11 sous.

[34]. *Missal* mixt il·luminat.

Testes rey sunt discreti Raimundus de Vilanova et Bernardus de Palafols, presbiteri, Cervarie.

Noverint universi quod ego Raimundus Ffexes, presbiter, civitatis Minorise, cum hoc presenti instrumento confiteor et recognosco vobis venerabili Raimundo Serra, mercatori, Cervarie, maiori dierum, et vestris quod dedistis et solvistis michi centum decem solidos barchinonenses terni, quos michi solvere tenebamini et debebatis de presenti ex illis viginti quatuor libris, quindecim solidis, quos michi solvere et dare debetis pro salario cuiusdam *Breviarii* quod vobis tradere et scribere debeo, prout in quodam instrumento hac presenti die per infra scriptum notarium recepto continetur, super quibus renuntio exceptioni peccunie predicte non habite, non numerate et non recepte et doli. Ffactum est hoc Cervarie quinta die mensis ianuarii anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo primo. Sig+num Raimundi Fexes, presbiteri, qui hoc firmo et concedo.

Testes predicti

9

1389, novembre, 17. Cervera

Inventari dels béns del difunt Berenguer Llobet.

AHCC, FD, capsa 46, quadern.

Die XVII^a novembris anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° nono, inventarium ffactum per dominam Brunisendem, uxorem Berengarii Lobet quondam, de bonis dicti Berengarii.

Primo fuit inventum quod dictus Berengarius Lobet habebat in villa Cervarie quoddam hospitium situm in dicta villa in vico del Corral [...], in quo quidem hospitio fuerunt inventa bona sequentia:

[...].

[35]. Ítem un libre de paper ab cubertes de posts dels *Evangelis* en romans.

[...].

10

1397, novembre, 11. Cervera

Venda d'un llibre anomenat Breviari.

[35]. Una versió catalana dels *Evangelis* (?)

AHCC, FN, Cervera, 18, Pere de SALVANERA, *Llibre*, 1397, f. 176.

[36]. Noverint universi quod ego Guillemoneta, uxor quondam Iacobi Joc, loci de Maçóteres, habitatrix pro nunc ville Cervarie, gratis et ex certa scientia per me et omnes heredes et successores meos quoscunque vendo, concedo et vendendo corporaliter seu quasi trado vobis discreto Petro Salvatoris, presbitero ville Guissone, pro nunc habitatori ville Cervarie, presenti, et vestris ac quibus volueritis perpetuo quendam librum meum scriptum in cartis edinis vocatum *Breviari*, conte[n]tum in quadraginta sex quaternis, cum postibus eiusdem libri cohopertis corio rubeo coloris et cum decem clavibus sive platons argent[e]is fixis in dictis postibus, quinque videlicet in utraque ipsarum postium, et cum uno tanquador argenteo fixo in quodam parge vermileo fixo in altera dictarum postium, in qua quidem poste est similiter fixum unum trocium de parge vermeyll, in alia ubi parte sunt fixi duo aguyllons argentei in altero quorum dictum tanquador argenteum adiungitur pro claudendo libro pretacto. Primus autem quaternus dicti libri continet martilogium sive lo cómpter et secundus quaternus incipit sic scilicet ubi inceptum fuit scribi in litteris rubeis sive vermileis «In nomine Domini. Amen. Incipit Breviarium de officio totius anni secundum consuetudinem sedis vicensis», etc. Quem librum vobis dicto emptori trado in vestris manibus cum suis chohopertis et aliis predictis sibi contiguus in presentia notarii et testium infra scriptorum. Hanc autem venditionem facio vobis dicto emptori et vestris ac quibus volueritis de omnibus supra dictas perpetuo sicut melius diti potest et intelligi, scribi, cogitari ac etiam nominari ad vestrum semper comodum et vestrorum. [...]. Pro pretio vero predictorum que vobis et vestris perpetuo vendo dedistis et solvistis michi et confiteor me habuisse et a vobis recepisse in bona pecunia realiter et de facto numerando quadringentos et decem et octo solidos Barchinone terni. Et ideo renuntio [...]. Quod est actum Cervarie XI^a die novembris anno a nativitate Domini M^o CCC^o nonagesimo septimo. Sig+num Guillemonete, uxoris Iacobi Joc quondam, predicte, que hec concedo, firmo et iuro.

Testes huius rei sunt Iohannes Andree, Podii Ceretani scriptor, Ffrancischus Olle-rii, apotecharius, et Ffrancischus Reure, iuponerius, ville Cervarie.

Noverint universi quod ego Guillemoneta, uxor quondam Iacobi Joc, loci de Maçóteres, habitatrix pro nunc ville Cervarie, cum presenti instrumento confiteor et recognosco vobis discreto Petro Salvatoris, presbitero ville Guissone, pro nunc habitatori ville Cervarie, presenti, et vestris quod solvistis michi ad meam voluntatem omnes illos quadringentos solidos Barchinone terni pro quibus sive quorum pretio vendidi vobis et vestris ac quibus volueritis perpetuo quendam librum meum scriptum in cartis edinis vocatum *Breviari*, [...]. Quod est actum Cervarie XI^a die novembris anno a nativitate Domini M^o CCC^o XC^o septimo. Sig+num Guillemonete, uxoris Iacobi Joc quondam, predicte, que hec concedo et firmo.

Testes huius rei sunt Iohannes Andree, Podii Ceretani scriptor, Ffrancischus Olle-rii, apotecharius, et Ffrancischus Reure, iuponerius, Cervarie.

[36]. Era un *Breviari* de l'ofici diví de tot l'any segons la pràctica de la seu de Vic.

11

1400, març, 6. Cervera

Pagament relacionat amb la confecció d'un Missal.

AHCC, FM, *Clavaria*, 1400, f. 68 v.

[37]. Ítem fem donar e pagar per lo dit nostre clavari al discret en Guillem de Tàrrer-ga, prevere, per salari de un dia que aturà a Vich per haver trellat d'una partida del *Missal* que la vila fa fer, pres-ne àpocha en Bernat dez Canós, notari, a VI dies de marz del any damunt dit, V sous, VI [diners].

12

1400, abril, 17. Cervera

Pagament relacionat amb la confecció d'un Missal.

AHCC, FM, *Clavaria*, 1400, f. 107.

[37]. Ítem fem donar e pagar per lo dit nostre clavari a'n Arnau de Muntadella, scrivà de letra redona, en adiutori del examplar que ha fet fer del *Missal* de la seu de Vich per tal que fes semblant *Missal* a la sglésia mayor de Cervera, e pres-ne àpocha en Bernat dez Canós, notari, a XVII d'abril, VI lliures, I sou.

13

1400, novembre, 25. Cervera

Pagament de l'import de fer un Ordinari.

AHCC, FM, *Clavaria*, 1400, f. 109.

[38]. Ítem com la sglésia parroquial d'esta vila stigués fort pobrament de *Ordinaris* en tant que no'n hi havie sinó .I. en què los preveres poguessen fer llur offici, per ço nós

[37]. Sembla que era un *Missal* que es copià d'un de Vic per tal de poder fer un altre exemplar per a Cervera.

[38]. Aquest *Ordinari* fou escrit per Arnau de Muntadella, escrivà de lletra rodona de Vic, per a ser usat a l'església de Santa Maria de Cervera.

dits pahers fem fer un *Ordinari* fort bell en pergamins a'n Arnau de Muntadella, de la ciutat de Vich, scrivà de letra redona, de què'ns convinguem ab ell a XXXV sous, los quals li fem donar per lo dit nostre clavari. È ha-n'ì àpocha reebuda per lo dit Guim dez Canós, notari, a XXV de noembre del any present de M CCCC. I lliura, XV sous.

14

1404, febrer, 18. Cervera

Acord del consell de la vila de Cervera de fer caplletrar i acabar de pagar un Missal.

AHCC, FM, *Consells*, 1404, f. 19.

[39]. Ítem com lo *Missal* que la vila ha fet fer o scriure a'n Arnau de Muntadella, scrivà de letra redona, per obs de la sglésia maior d'esta vila sie acabat de scriure, per ço acordà que sie donat a capletrar, e que com se capletrará stigue axí a mà de la vila com del dit Arnau, volent que com lo dit *Missal* serà del tot complit e acabat los honrats pahers facen pagar dels diners de la vila ço qui resta a pagar al dit Arnau per rahó del dit *Missal*.

15

1404, març, 15. Cervera

Pagament del treball de caplletrar un Missal.

AHCC, FM, *Èpoques comunes*, 1404, f. 9.

[39]. Noverint universi quod ego Petrus Brancha, oriundus castri de Rochafort, vicarie civitatis Minorise, cum presenti instrumento confiteor vobis venerabilibus paciaris ville Cervarie hoc anno quod fecistis michi dari et solvi per venerabilem Ffranciscum Bagà, clavarium vestrum, quatuordecim solidos pro capletrando de capletres de vermelló e d'atzur quendam sisternum *Missalis* quod dicta villa fieri fecit Arnaldo de Muntadella, scriptori littere rotunde, vocatum del comú. Et ideo, renuntiando exceptioni non numerate et non solute pecunie et doli, in testimonium premissorum presentem vobis fieri facio apocam de soluto. Quod est actum Cervarie XV^a die martii

[39]. Sabem que aquest *Missal* va ser escrit per Arnau de Muntadella i caplletrat per Pere Branca, oriünd del castell de Rocafort. Fou posat al servei de l'església parroquial de Santa Maria de Cervera.

anno a nativitate Domini M^o CCCC^o quarto. Sig+num Petri Brancha predicti, qui hec concedo et firmo.

Testes huius rei sunt Arnaldus de Muntadella et Petrus Johan, Cervarie.

16

1405, gener, 23. Cervera

Acord del consell de la vila de Cervera de fer acabar de pagar un Missal.

AHCC, FM, *Consells*, 1405, f. 14 v.

[39]. Més avant, com fos dit en lo dit consell que n'Arnau de Muntadella, scrivà de letra redona, havie mès en penyora lo *Missal* que la vila li ha fet fer, per ço lo consell acordà que per los honrats pahers, racional e altres persones qui sàpien en açò, sie encerquat quanta quantitat és stada pagada al dit Arnau, axí per la vila com per lo rector qui ladonchs ere de Cervera n'Arnau Ninot, prevere, e altres. E, açò ancerquat, volch que la restant quantitat al dit Arnau deguda per fer lo dit *Missal* li sie pagada per los honrats pahers demunt dits, car lo consell volch que'ls sie presa en compte e no'ls hi sie fet dubte alcú.

17

1405, juny, 20. Cervera

Acord del consell de la vila de Cervera de fer acabar de pagar un Missal.

AHCC, FM, *Consells*, 1405, f. 54 v.

[39]. E fo proposat en consell per n'Arnau de Muntadella, scrivà de letra redona, que ell, per una letra que li és stada tramesa a Vich, és vengut ací per lo *Missal* qua ha fet a la vila e ha estat ací als cuns dies per comprovar e il·luminar lo dit *Missal*, lo qual ha acabat. E com ell face ací messió, per ço prega al consell que li don ço que li reste a pagar del preu del dit *Missal*, com la stada d'ací sie gran dan a ell.

Sobre açò lo consell volch e acordà que los pahers aempren los preveres de la vila e als cuns prohòmens qui done al *Missal*. E, si res hi reste, que's pach de la vila e que açò's face com abans puxe e que sie pres en compte als pahers e que no y sie fet dupte per alcú.

1405, juliol, 13. Cervera

Acord del consell de la vila de Cervera de fer acabar de pagar un Missal.

AHCC, FM, *Consells*, 1405, f. 56 v.

[39]. E fo proposat en consell que en Arnau de Muntadela, scrivà de letra redona, ha dit que ell ha stat ara ací .XLVIII. jorns per endreçar e corregir lo *Missal* que ha fet a la vila, de qua ha fetes messions e despesses. Ara stà ací per la resta que li és deguda del preu que ha del dit *Missal*, perquè deye que li donassen la resta que li és deguda, sinó que ell se'n irie e se'n portarie lo dit *Missal*. E com la vila stigue fort vergonyosament de *Missal* e los pahers no hayen diners en lur poder ab què puxen pagar la dita resta, per ço pregaren al consell que acort que faran sobre aquest fet.

Sobre açò lo consell volch e acordà que, si lo dit *Missal* és bé acabat, il·luminat e pronat e aytal com ésser deu, que lo dit Arnau de Muntadella sie satisfet en ço que li sie degut per la dita rahó. E que los pahers ab lo rational regoneguen lo compte dells clavaris e de questés e d'altres qui res hayen regit o administrat de la vila e, de ço que degut és, que paguen lo dit *Missal*. E, si axí prestament no poden haver diners ab què paguen lo dit scrivà, que manleven diners d'aquells qui prestar-ne poden o penyores ab què lo dit scrivà sie pagat e la vila haye lo *Missal*.

1407, març, 13. Cervera

Capítols entre els representants de la universitat de Vergós de la Ribera i Pere Malrich, prevere, mestre de lletra rodona, per a fer un Missal.

AHCC, FN, Cervera, 15, Jaume MARTORELL, *Llibre*, 1406-1408, f. 12.

XIII martii anno millesimo CCCC VII°.

Capítols feyts e servats entre en Matheu Pereylló, Bernat Pereylló, fiyll de Bernat Johan Pereylló, Bernat Pereylló, fiyll de Johan Berthomeu Pereylló, Berthomeu Pereylló e Pere Cardona, en nom lur propri e de la universitat de Vergós de la Ribera, de I^a part, e mestre Pere Malrich, prevere, mestre de scriure letra redona, de la altra, segons que's seguex:

[40]. Primerament és stat convengut entre les dites parts que lo dit mestre Pere face .i. *Missal* per a obs de la sglésia de Sent Salvador, en què sien totes les dominicals, notat ab oracions e ab pístola e ab evangeli e l'offici, segons que pertanyerà a cascadun dia.

[40]. Aquest altre *Missal* fou escrit pel prevere Pere Malrich, mestre de lletra rodona, i lliurat a l'església de Sant Salvador de Vergós, població molt propera a Cervera. També va ser capllettrat.

Ítem és stat emprès entre les dites parts que lo dit mestre Pere les face aytants officis festivals com los dits prohòmens volrran ni acordaran, cascú d'aquest axí com damunt és dit, ab los officis que si pertanyen. E açò ab bons pergamins e ab bona letra e ab bona nota, segons la materia e mostra que ja'ns ha dada e myllor si myllor porà.

Ítem és stat emprès entre les dites parts que lo dit mestre Pere haie a capletrar lo dit libre ab vermaylló e ab indi en tots aquells lochs que necessari serà.

Ítem és stat emprès entre les dites parts que lo dit mestre Pere haie fer lo dit libre per tot lo mes de setembre primer vinent. E si no u havie que'l ne poguessen sercar en tots aquells mestres que trobaran e ab aquella via que's volrrà.

Ítem és stat emprès entre les dites parts que los dits prohòmens donen e paguen al dit mestre Pere per rahó del dit libre a fer, segons que damunt és dit, IIIIe sòlidos per cascun offici dels dessús dits, los quals li pagaran a la fi del dit libre, com acabat serà, sinò que ara de present li pac decem florins per pergamins [...]. E, si contra ere fet, que incorressen en pena del terz de ço que restarie a pagar al honrat batlle de Cervera.

E per totes aquestes coses a complir cascuna part obliga, ço és, sos béns mobles e in-mobles [...]. E lo dit mestre Pere ho jure.

20

1407, agost, 27. Cervera

Carta dels paers de Cervera a Tomàs Elzina, ministre de l'orde dels frares menors a la província d'Aragó, sobre el robatori d'un Breviari.

AHCC, FM, *Registre de lletres*, 1406-1408, f. 78.

Al ministre dels frares menors.

[41]. Reverent e religiós pare en Christ, a vostra reverent paternitat significam l'onrat e religiós frare Francesch Feliu, conventual antich del convent de vostre orde de aquesta vila, haver querelosament exposat a nosaltres, als quals se pertany lo regiment de la cosa pública d'aquesta universitat, al dit frare Francesch ésser stat pres amagadament e mala de un porche de sa cel·la o cambra un *Breviari* solemne, lo qual del dit porche no és stat pogut penre sens escala o altres artificis, com lo dit porche sie raxat de fust e sie prou alt. E com, reverent religiós pare, tals e semblants coses sien molt greus e normes de mal exemple e tornen no tan solament dan, interès, perjudici e detriment del dit frare Francesch mas encara de tot vostre orde e encara en infàmia e dan del convent del dit monestir e, no res menys, en interès e perjudici d'aquesta universitat, los singulars habitants e circumvehins de la qual són, per gràcia de Déu, per prehicacions, confessions e altres bones doctrines, per lo dit frare Francesch instruyts, on cordialment e effectuosa pregam vostra reverent paternitat que, provehint segons confiam sobre les coses damunt dites, vos plàcie lo dit libre, con trobat serà, fer restituir al dit frare Francesch, de la qual cosa ultra que'n servirets nostre senyor Déu, al qual totes coses són manifestes,

[41]. Només sabem que era un *Breviari* «solemne».

farets a nosaltres plaer agradable. E, si algunes coses podem fer per vostra paternitat, rescrivits fiablement. Scrita en Cervera a XXVII d'agost any M CCCC set.

Los pahers de Cervera, qui's recomanen a vostres oracions, a vostre honor appareyllats.

Al molt reverent pare en Christ ffrare Thomàs Elzina, ministre del orde dels ffreres menors en la província d'Aragó e mestre en sacra taulegia.

21

1408, setembre, 6. Cervera

Carta dels paers de Cervera a Macià Vidal, demanant-li el seu valiment a fi que el comte d'Urgell presti un Catholicon al monestir cerverí de l'orde dels predicadors.

AHCC, FM, *Registre de lletres*, 1406-1408, f. 140.

A micer Macià Vidal.

[42-44]. Molt honoracle mosser, a vostra gran saviesa significam en lo monestir del orde dels prehicadors d'aquesta vila ésser scrita certa e la maior partida del *Cathalicon*, e los conventuals del dit monestir e encara aquesta universitat e nosaltres desiyem molt lo dit libre ésser complit, per tant que los volents ésser certs e il'luminats en los duptes que han e sortexen en la Sacra Scriptura com en altra manera, de que's seguirà salut a les ànimes, profit e honor als corsos. E hayam entès que lo sènyer comte d'Urgell ha dos *Cathalicons*, ço és, I de gran fer e altre de miyancer. Vostra gran saviesa cordialment e ab aquella maior affeció que podem pregam vos plàcie fer ab lo dit senyor comte prest al dit convent a algun temps conivent lo dit *Cathalicon* de menor preu, per tant que lo libre començat en lo predit monestir puxe ésser complit. E on, mosser, conseyllets nosaltres scriure al dit sènyer, vos plàcie scriuren-se'n, cor nosaltres hi farem ço que vostra gran saviesa ordonarà. E en açò, mosser, vos plàcie haver aquella bona e solerta deligència que fiablement confiam. E, si algunes coses, mosser, podem fer per vostra honor, som prests complir. Scrita en Cervera a sis de setembre any M CCCC VIII.

Los pahers de Cervera prests, mosser, a vostra honor.

Al molt honoracle e de gran saviesa micer Macià Vidal, doctor en leys.

22

1422, octubre, 7. Cervera

Inventari dels béns del difunt Dalmau Sacirera, donzell domiciliat a Cervera.

[42-44]. *Catholicon*, de IOHANNES BALBI DE IANUA. Hom fa esment de tres exemplars: un d'ells, incomplet, era al monestir cerverí de l'orde dels predicadors i els altres dos els posseïa el comte d'Urgell.

AHCC, FN, Cervera, Pere NOGUERS, *Testaments*, 1421-1424, f. 48.

Inventari fet dels béns del honorable en Dalmau Çacirera.

Die septima octobris anno a nativitate Domini millesimo CCCC° XXII° per venerabilem Galcerandum Çacirera, domicellum, et dominam Beatricem, uxorem venerabilis Galcerandi Lambard, quondam Cervarie, tutores filiorum et filiarum honorabilis Dalmatii Çacirera, quondam domicelli Cervarie domiciliati, prestito prius per eosdem iuramento in posse curie Cervarie, fecerunt inventarium de bonis dicti defuncti ut sequitur, etc., propter doli maculam evitandam.

[...].

[45]. Primo unes *Ores* de Santa Maria, en pergami scrites, sufficientis.

[...].

23

1422, novembre, 12. Cervera

Inventari dels béns del difunt Pere de Vilanova, llicenciat en decrets.

AHCC, FD, capsa 47, quadern.

Translatum inventarii facti de bonis honorabilis Petri de Villanova, in decretis licentiatii quondam.

[...].

Die duodecima mensis novembris, etc., foren atrobats en casa de madona Blanquina los libres del dit micer Pere següents:

[46]. Primerament un *Bartol* sobre la primera part *Digesti veteris*, ab po[s]ts, ab la cuberta groga e IIII gaffets, comence «Rubricha» e feneix «qui titulum non habet».

[47]. Ítem una *Novel·la* sobre lo primer decret, ab po[s]ts, cuberta vert, enlaunat, ab IIII gafets, comence «Ieronimus» e feneix «in patera».

[48]. Ítem altra *Novel·la* sobre lo tercer decret e cubertes verts e IIII gaffets, enlaunat, comence «Primo tractu» e fenex «figura».

[49]. Ítem un *Enrich* sobre lo primer decret, ab cubertes vermelles e ab quatre gaffets, comence «Venerabilibus et discretis» e fenex «Deo gratias».

[50]. Ítem un *Bartol* sobre la primera part de la *Digesta nova*, ab cubertes vermeylles, enlaunat als cantons e en lo mig, comence «Domini prout scitis» e fenex «ob causam».

[45]. Llibre d'hores.

[46]. *Super Digesto veteri. Prima pars*, de BARTOLUS DE SAXOFERRATO ?.

[47]. *Novel·la* sobre el primer decret de (?).

[48]. *Novel·la* sobre el tercer decret de (?).

[49]. Una *Lectura* a la primera de les *Decretals*, d'HENRICUS BOHIC ?.

[50]. *Super Digesto novo. Prima pars*, de BARTOLUS DE SAXOFERRATO ?.

[51]. Ítem altre *Enrich* sobre lo cinquè decret, ab cubertes vermeylles e quatre gaffets, comence «Si legitimus» e fenex «credendi», etc.

[52]. Ítem altra *Novel·la* sobre lo quart e cinquè decret, ab cubertes, la una groga e l'altra blava, launat als cantons, ab IIII gaffets, comence «Postquam satis tractavimus» e fenex «ipse Ieronimus».

[53]. Ítem un *Enrich*, ab les cubertes verts, ab dos gaffets, sobre lo segon libre de les *Decretals*, comence «De quo vult Deo» e fenex «requiesquat. Amen».

[54]. Ítem altre *Enrich* sobre lo terç de les *Decretals*, ab cubertes de post sense aluda, ab IIII gaffets, comence «Clerici arma» e fenex «volumus», etc.

[55]. Ítem un libre appellat *Pelies*, ab les cubertes vermeylles, sense gaffets, sobre lo feu e les emphiteotes, comence «Materia istius quos prohibet», etc.

[56]. Ítem un *Bartol* sobre la primera part de la *Enforçada*, ab cubertes negres e dos gaffets, comence «Qr. hic non est capud» e fenex «Deo gratias. Amen».

[57]. Ítem una *Degesta vella*, ab cubertes grogues, ab dos gaffets, comence «Omnem rey publice» e fenex «sit necessarium».

[58]. Ítem un *Bartol* sobre la segona part de la *Enforçada*, ab cubertes blanques, ab IIII gaffets, comence «Per omnia dicit textus de fide commissis bar.»

[59]. Ítem una *Inforçada*, ab les cubertes blaves, ab dos gaffets, comence «Dotis causa» e fenex «sit reverssus».

[60]. Ítem unes *Decretals*, ab cubertes blaves, ab dos gaffets, comence «Pape l.» e fenex «et necessario».

[61]. Ítem una *Degesta nova*, ab cubertes blanques e IIII gaffets, comence «Hoc edicto promittitur» e fenex «Digesti novi».

[62]. Ítem un libre apelat *Volumen*, ab cubertes grogues, menys de gaffets, comence «Imperatoriam magestatem» e fenex «santissimis episcopis ymo».

[63]. Ítem un *Codi*, ab po[s]ts sense aluda e gaffets, comence «Hec que necessario» e fenex «testem habeant».

[64]. Ítem una *Lectura sobre les Clementines* compilada per IIII o IIII [*sic*] doctors en Monpeyller, ab cuberta blanca, sense gaffets, comence «Iohannes episcopus» e fenex «compacientis».

[65]. Ítem un *Callig*, ab cubertes vermelles, sense gaffets, comence «Quoniam» e fenex «C. de legibus».

[66]. Ítem un *Ignocent*, ab cubertes blanques, sense gaffets, comence «Legitur» e fenex «pro temporalibus».

[51]. Una *Lectura* a la cinquena de les *Decretals*, d'HENRICUS BOHIC ?.

[52]. *Novel·la* sobre el quart i cinquè decret de (?).

[53]. Una *Lectura* al segon llibre de les *Decretals*, d'HENRICUS BOHIC.

[54]. Una *Lectura* al tercer llibre de les *Decretals*, d'HENRICUS BOHIC.

[56]. *Lectura primae partis Infortiati*, de BARTOLUS DE SAXOFERRATO.

[57]. El *Digest vell*.

[58]. *Lectura secundae partis Infortiati*, de BARTOLUS DE SAXOFERRATO.

[59]. L'*Infortiat*.

[60]. Les *Decretales Gregorii IX*, del *Corpus iuris canonici*.

[61]. El *Digest nou*.

[62]. El *Volum* del *Corpus iuris civilis*.

[63]. El *Codi* del *Corpus iuris civilis*.

[64]. Comentari a les *Clementines* del *Corpus iuris canonici*.

[65]. De Jaume CALLÍS (?).

[66]. *Lectura super Decretalibus*, d'INNOCENTIUS IV (?).

[67-68]. Ítem un *Sisè glosat* de Johan Andreu, ab cubertes vermelles, ab IIII gaffets, comence «Bonafacius episcopus» e fenex «anno octavo». Lo present libre no ere de micer Pere, ans ere d'en Ramon Tinturer, segons appar per un albarà scrit de mà de micer Pere, mas lo dit libre fonch tornat al dit Tinturer e en Tinturer tornà un *Sisè*, ab po[s]ts de noguer, comence «Bonifacius» e fenex «voluntatis».

[69]. Ítem unes *Clementines*, ab cubertes verts, ab dos gaffets, comence «Iohannes episcopus» e feneix «Clementium».

[70]. Ítem un *Sisè* menys de gloses, ab cubertes blanques, sense gaffets, comence «Bonifacius episcopus» e fenex «irritandus».

[71]. Ítem un *Decret*, ab cubertes blanques, ab dos gaffets, comence «Humanum genus» et fenex «non solum».

[72]. Ítem un *Ruffrè* sobre los *Libells sobre dret civil e sobre dret canònic*, comence «Si considerarem».

[...].

24

1422, desembre, 16. Cervera

Inventari dels béns del difunt Antoni Huc, quèstor de Cervera.

AHCC, FD, capsa 47, quadern.

Die XVI mensis decembris anno a nativitate Domini M^o CCCC^o vicesimo secundo fuit factum inventarium de bonis venerabilis Anthonii Huc, questoris quondam ville Cerverae, per venerabilem dominam Geraldonam, uxorem dicti Anthonii, pro conservationis [*sic*] dotis et iurium suorum, presente venerabile Bernardo Lop, presbitero Cerverae, procuratore animarum causarum piarum [...], que bona sunt ut sequitur:

Primo I alberch situat en la dita vila, en lo carrer de Barcelona, [...], en lo qual foren atrobats los béns següents:

[...].

[73]. Ítem un libre de paper, comence «Aquestes són les rúbriques».

[...].

[74]. Ítem un libre de paper ab les cubertes de pergamí, comence «Veus bona companyia», fenex «per dictum nostrum Ihesum».

[...].

[67]. *Novella super sexto Decretalium*, de IOHANNES ANDREAE (?).

[68]. El *Llibre sisè de les Decretals*, de BONIFACI VIII.

[69]. Les *Clementines* del *Corpus iuris canonici*.

[70]. Un altre exemplar del *Llibre sisè de les Decretals*.

[71]. El *Decret* del *Corpus iuris canonici*.

[72]. Sembla ésser volum únic, on eren copiats tant el *Libellus super iure canonico* com el *Libellus super iure civili*, de ROFFREDUS BENEVENTANUS.

1423, gener, 5. Cervera

Inventari dels béns del difunt Isern d'Alta-riba.

AHCC, FN, Cervera, 24, Pere NOGUERS, *Testaments*, 1421-1424, f. 98.

Die martis V ianuarii anno XXIII° per venerabilem Manuelem de Cardona, procuratorem domine Elitssas, uxoris venerabilis Isern d'Altarriba, et per venerabilem Arnaldum d'Altarriba, eius heredem, fuit factum inventarium sequens de bonis dicti Isern.

In Dei nomine. Amen. [*Espai en blanc*].

Primo fou atrobat en lo alberch del dit honorable en Manuel de Cardona, on lo dit Isern morí, les robes següents:

[...].

[75]. Ítem unes *Ores*, en paper scrites, de poch valor.

[...].

1423, abril, 9. Cervera

Inventari de la comanda de Sant Antoni, de Cervera.

AHCC, FN, Cervera, 24, Pere NOGUERS, *Testaments*, 1421-1424, f. 91.

Die veneris VIII aprilis anno a nativitate Domini M^o CCCC^o XXIII° discretus Iohannes Palau, presbiter Cervarie, qui anno proxime preterito tenuit arrendatam ecclesiam Sancti Anthonii Cervarie, restituit et tornavit Anthonio Laurador, procuratori venerabilis fratris Petri de Avineone, comendatore [*sic*] comande Sancti Anthonii Cervarie, bona mobilia, res et reliquias, que a dicto comendatore seu eius procuratore receperat in comanda, ut infra sequitur:

[...].

[76]. Ítem un libret petit apellat *Prober*.

[...].

Ítem en lo cor de la església foren atrobats los libres següents:

[75]. Llibre d'hores.

[76]. *Proser*, llibre de proses per a cantar en la litúrgia; pertanyent al bisbat de Vic, podia ésser semblant al recensionat dins ATCA, XX (2001), 718-719.

[77-78]. Primo dos *Legendés*, un dominical, altre santoral, acabats, escrits en pergami.

[79]. Ítem un *Antiffener e responser*, en pergami escrit, dominical.

[80]. Ítem altre libre *Responser*, santoral, en pergami escrit.

[81]. Ítem un *Officier*, en pergami escrit.

[82-83]. Ítem dos *Saltiris*, en pergami escrits.

Tots los dits libres són migecers e ab posts de fust, sinó un *Saltiri* que no n'a sinó miga a la una part.

[84]. Ítem un libre *Epistoler e evangelister*, ab posts cubertes blanques de cuyr.

[85]. Ítem un *Evangelister*, petit, antich, meys de posts.

[86-87]. Ítem dos libres apellats *Probers*, petits, en pergami escrits, ab posts de fust cubertes d'aluda blanca.

[88]. Ítem un *Capitoler*, en pergami escrit, ab posts de fust cubertes d'aluda blanca.

[...].

[89]. Ítem un *Missal*, complit, en pergami escrit, cubert de post de fust e aluda vert.

[90]. Ítem altre *Missal*, mixt, en pergami escrit, a[b] posts de fust cuberts d'aluda vermeylla.

[...].

[91]. Ítem un libret petit de pergami per comunir, ab post de fust e d'aluda blanca.

[92]. Ítem altre libre de senyar l'aygua, sens posts, en pergami escrit.

1423, maig, 27. Cervera

Acord del consell de la vila de Cervera sobre la confecció d'un Epistoler.

[77]. *Llegender dominical*, llibre que conté les lectures destinades a la litúrgia nocturna o de matines dels diumenges.

[78]. Aquest *Llegender santoral* contenia les narracions de la vida dels sants per a les matines de llurs festes.

[79]. *Antifoner i responser* per als diumenges.

[80]. *Responser*, llibre de cor que conté responsoris.

[81]. *Oficier*, llibre que conté el text dels oficis divins.

[82-83]. Dos *Saltiris* que devien contenir les hores canòniques.

[84]. *Epistoler i evangelister*, llibre que conté les epístoles dels apòstols i els evangelis de les misses.

[85]. *Evangelister*.

[86-87]. Dos *Probers*.

[88]. Aquest *Capitoler* potser contenia les ordinations de la comanda.

[89]. *Missal* complet.

[90]. *Missal* mixt.

[91]. Llibre que conté oracions o exorcismes per a conjurar el mal temps.

[92]. *Ritus ad faciendam aquam benedictam*.

AHCC, FM, *Consells*, 1423, f. 84 v.

[93]. E fon proposat en lo dit consell per los dits honorables pahers que, enguan, com hic fon lo vicari spiritual o[r]donà que d'ací a la festa de Nadall fos fet un *Pistoler* en la església sots pena de vet. Axí que si da levors lo dit *Pistoler* no és fet lo jorn de Nadall e puy de qui avant la vila romandrà vedada, per què pregaren lo consell que sobre açò volguessen sàviament acordar.

Proposaren encara los dits pahers que los obrés de Santa Maria han a pagar lo dit *Pistoler* e com, enguan, assignassen en obrés en Johan Porta e en Berenguer Miret, los qualls no han volgut acceptar los dits officis, per què pregaren que, axí matex, vullen proveyr.

Sobre açò lo consell acordà que fins en Cornellana e en Guillem de Sbert hayen retut compte, haüda absoluta, que n'Aguiló e en Francesch Laurador, qui són procuradors de la caritat, regesquen lo officí de la obraria de Santa Maria e donen recapte al *Pistoler* e a totes les altres coses necessàries ha obra de la dita església.

28

1423, setembre, 9. Cervera

Inventari de la ,precentoria' de l'església de Cervera.

AHCC, FN, Cervera, 24, Pere NOGUERS, *Testaments*, 1421-1424, f. 102.

Die VIII septembris anno a nativitate Domini M^o CCCC^o XXIII per venerabilem Iohannem Cortada, precentorem precentorie ecclesie Cerverarie, fuit factum inventarium de bonis ipsis precentorie, ut sequitur:

[...].

[94]. Ítem I bel *Missal*, mixt, scrit en pergamí, ab posts vermeylles e tanchadors d'argent, comence en la primera fulla «Lo compter» et, eo finito, in rubro «Incipit Missale» et in nigro «Ad te levavi», ab un senyal de torra en la precedent fulla, et finit in ultima «Reficiam vos alleluya».

Ítem I coxinet ab senyal de torres, blanch, que servex al dit missal.

[...].

29

1424, març, 28. Cervera

Encant dels béns del difunt Pere de Vilanova, llicenciat en decrets.

[93]. *Epistoler*.

[94]. *Missal* mixt.

AHCC, FD, capsa 47, quadern.

Die martis XXVIII^a martii anno a nativitate Domini millesimo [quadringentesimo] vicesimo quarto fuerunt apportata bona inffra scripta dicti Petri de Villanova in platea Maiori Cervarie et fuerunt subastata et vendita per Mathiam de Capdevila, preconem publicum Cervarie, prout sequitur:

[...].

[46-72].

Ítem un libre de paper en què ha constitucions e altres coses, a'n Gabriel Martorell, .III. sous, .X. diners.

Ítem un altre libre de paper en què ha constitucions e altres coses, a'n Gabriel Martorell, .I. sous, .VI. diners.

Ítem dos llibres, la hu de pergamí e l'altre de paper, ab taules de retòrica, a'n Bernat Ester, juriste, .I. sou, .I. diner.

[...].

Ítem un libre de paper descornat on ha al·legacions de dret e altres coses, a mosser Domingo Rocha per .II. sous.

Ítem un sistern de constitucions e altre sistern de dret, de paper, a mosser lo veguer per .I. sou.

Ítem un sistern de pergamí desmarxat a'n Içach de Quercií per .VI. diners.

Ítem un libre de paper, ab les posts de fust, a'n Anthoni de Odena, .II. sous.

[...].

1426, febrer, 7. Cervera

Inventari dels béns del benefici de Sant Jaume el Major instituït a l'església de Santa Maria de Cervera.

AHCC, FN, Cervera, 24, Pere NOGUERS, *Testaments*, 1425-1428, f. 19.

Die iovis VII febroarii anno a nativitate Domini M^o CCCC^o XXVI° per venerabilem Petrum Salelles [et] Bernardum Laurador, capitaneos una cum venerabile Iohanne Serra et Bartholomeo Segarra, sutore, Cervarie, confratrie Sancti Francisci, Cervarie, et per Iohannem Ledó, vice, nomine et ut coniuncta persona Bonanati Ledó, loci de la Guàrdia Lada, patronis beneficii per venerabilem et discretum Arnaldum Ninot, quondam presbiterum ville Cervarie, in capella Sancti Iacobi ecclesie maioris Cervarie instituti sub invocatione Sancti Iacobi Maioris, fuit factum inventarium pro conservatione iuris dicti beneficii, ut sequitur:

[46-72]. Aquests llibres venuts devien ser algunes de les obres inventariades l'any 1422 que hem comentat anteriorment.

Et primo fou atrobat un alberch del dit Arnau Ninot situat al fossar de la dita església, confrontat ab lo fossar e ab l'alberch d'en Anthoni Boxeda e ab lo carreró e ab l'alberch d'en Cerveró. En lo qual foren atrobats los béns mobles següents:

[...].

[95]. Ítem .i libre apellat *Suma Azonis*, lo qual se diu que és de mossèn Domingo Rocha. Stà per .iiii. florins penyora.

[...].

31

1426, març, 4. Granyanella

Inventari dels béns del benefici de Sant Mateu Evangelista instituït al castell de Granyanella.

AHCC, FN, Cervera, 24, Pere NOGUERS, *Testaments*, 1425-1428, f. 25.

Die lune quarta martii anno a nativitate Domini M^o CCCC^o XXVI, in loco de Granyanella, per discretum Iohannem Serres, presbiterum loci de Granyena, procuratorem Thome de Rialp, clerici simplicis, beneficiati beneficii Sancti Mathei Evangeliste per venerabilem Matheum Bonjoch, iurisperitum, in castro dicti loci de Granyanella instituti, de qua eius procuracione constat instrumento acto Cervarie [*espai en blanc*], fuit factum inventarium de bonis dicti beneficii, prout sequitur:

[...].

Ítem més fou atrobat en la capella dessus dita:

[...].

[96]. Ítem .i. *Missal*, antich, ab letres gòtiques, scrit en pergamí.

[97]. Ítem altro *Missal*, votiu, scrit en pergamí, bo.

[98]. Ítem .i. altre libre, scrit en pergamí, en lo qual és scrit l'*Ofici de Sent Mateu*, notat.

[...].

32

1426, març, 4. Granyanella

Inventari dels béns del difunt Jaume de Rialp, prevere de Granyanella.

[95]. *Summa* sobre el *Codi* i les *Institucions* de Justinià, de PORCIO AZZONE.

[96]. *Missal*.

[97]. *Missal* votiu.

AHCC, FN, Cervera, 24, Pere NOGUERS, *Testaments*, 1425-1428, f. 27 v.

Item eadem die, in eodem loco de Granyenella, idem procurator fecit inventarium de bonis que fuerunt discreti Iacobi de Rialp, quondam presbiteri loci de Granyenella, beneficiati beneficii per venerabilem Matheum Bonjoch, iurisperitum quondam, in castro dicti loci de Granyenella instituti sub invocatione Sancti Mathei Evangeliste, qui in eius ultimo testamento dictum beneficium heredem suum instituit.

Et fuerunt reperta in hospitio dicte capelle, in quo dictus defunctus in dicto locho habitabat, bona sequentia, que erant propria ipsius defuncti, ut sequitur:

[...].

[99]. Ítem .i. libre, scrit en paper, ab los caps dels coerns de pergamí, ab posts de fust cubertes d'aluda blanca, apellat *Breviari*, modern e del bisbat de Vich, lo qual *Breviari* lo dit defunt comprà, segons se diu, de aquelles .x. lliures que hagué de la devesa que vené a'n Pere Bonjoch, al terme de la Móra.

[100]. Ítem altre libre, de paper, squinçat, apellat *Diornal*, de pocha valor.

[...].

33

1444, febrer. Vergós

Inventari dels béns del difunt Bartomeu Perelló, de Vergós.

AHCC, FD, capsa 46, quadern.

Die [...] febroarii anno a nativitate Domino millesimo quadringentesimo quadragésimo quarto fuit factum inventarium [...] de bonis [...] Bartholomei Perellyó quondam et nunch tenet et possidet Geraldone, uxor dicti Bartholomei quondam [...].

Primo un alberch situat en lo dit loch de Vergós que fuonch del dit Bartholomeu Perellyó quòndam [...].

[...].

[101]. Ítem un libre de perguamí, ab posts, cubert d'aluda pintada, ab son tancador de leutó, ab V platons de leutó en quada post, que comence lo títol «Ací comença lo Libre de la misèria del hom», comença lo primer capítol «Del plant del home» e fenex lo dit libre «per ço és temps sens fe. Amén. Amén».

[...].

[99]. *Breviari* de l'ofici diví segons la pràctica de la seu de Vic.

[100]. *Diornal*, llibre que conté les hores menors des dels laudes fins a les completes.

[101]. *Llibre del plant de l'bom*, traducció catalana del *Liber de miseria humane conditionis* d'INNOCENTIUS III (cf. ATCA, XVII (1998), 641-643).

1451, juny, 15. Cervera

Inventari dels béns del difunt Jaume Sarri, prevere.

AHCC, FD, capsa 45, quadern.

Per venerabiles manumissores fuit factum subscriptum inventarium [...].

Noverint universi quod die quinta decima iunii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo venerabiles [*espai en blanc*].

Primo repperunt in quadam camera hospitii sive hostel Petri O[...], in qua quidem camera ipse honorabilis Iacobus Sarri, presbiter, dum vivebat [...] fovebat domicilium [...].

[...].

[102]. Ítem hun *Breviari* ab dos tancadors.

[...].

[103]. Ítem hun libret appellat *Diornal*.

[...].

[104]. Ítem altre *Breviari* ab son stoix.

[...].

Ítem una caixa gran on foren atrobats los béns següents:

[105]. Primo hun libre de dret qui comence «Boniffacius episcopus servus servorum» et finit «Qui scripsit scribat semper cum Domino vivat», ab posts de fust, ab quatre tancadors.

[106]. Ítem altre libre de dret, ab posts, qui comence «Incipiunt(?) Constitutiones pape Clementis» e feneix «Expliciunt Constitutiones Clementis».

[107]. Ítem altre libre de dret, ab posts, qui comence «In nomine Domini nostri Ihesu Christi», appellat *Instituta*.

[108]. Ítem altre libre de dret, ab posts, ab quatre gaffets, ab cubertes de aluda vermella, qui comence «Concordie discordantie canonum», appellat *Decret*.

[109]. Ítem altre libre de dret, ab posts e guaffets, qui comence «Incipit prohemium legitur in Eziquiele», appellat *Ignocent*.

[110]. Ítem altre libre de paper, ab guaffets, qui comence «De suma Trinitate et fide catalica [*sic*]», appellat *Enrich*.

[111]. Ítem altre libre de dret, ab posts e ab cubertes vermelles, qui comence «Summa hostiensis».

[102]. *Breviari* de l'ofici diví.

[103]. *Diornal*.

[104]. Un altre *Breviari* de l'ofici diví.

[105]. El *Llibre sisè de les Decretals* (cf. núm. 68).

[106]. Les *Clementines* del *Corpus iuris canonici*.

[107]. Les *Institucions* del *Corpus iuris civilis*.

[108]. El *Decret* del *Corpus iuris canonici*.

[109]. *Lectura super Decretalibus*, d'INNOCENTIUS IV (?).

[110]. *Lectura super Decretalibus*, d'HENRICUS BOHIC (?).

[111]. *Summa super titulis Decretalium*, d'HENRICUS DE SEGUSIO (?).

- [112]. Ítem altre llibre de dret, ab posts ab aluda vermella, qui comence «Gregorius episcopus», *Test de Decretals*.
- [113]. Ítem altre llibre, ab posts cuberts de aluda verda, qui comence «Gregorius episcopus servus servorum Dei», appellat *Decretals*.
- [114]. Ítem altre llibre, ab posts de fust, qui comence «Incipit Libellus Trenqueri».
- [115]. Ítem altre llibre de dret, ab posts e cubertes blaves, comence «Decus si quis pro vim», appellat *Abbat*.
- [116]. Ítem altre llibre de dret, ab posts e cubertes verdes, qui comence «Codice componentis», appellat *Codi*.
- [117]. Ítem altre llibre appellat *Constitucions de Cathaluya*.
- [118]. Ítem altre llibre de dret, ab posts de fust, qui comence «Summa super titulo decretorum».
- [119]. Ítem huns *Tons* de cant.
- [120]. Ítem altre llibre de dret, ab posts vermelles, appellat *L'Arthiaca*.
- [121]. Ítem altre llibre, ab posts de fust, qui comence «Incipit Libellus de ordine iudiciorum».
- [122]. Ítem altre llibre de paper, que comence «Quoniam ut ahit Gregorius».
- [123]. Ítem altre libret petit que són decre[...].
- [124]. Ítem altre llibre de paper, qui comence «Incipit Libellorum a Petro Iacobo composita».
- [125]. Ítem altre libret de pergamí, qui comence «Quoniam».
- [126]. Ítem altre llibre, qui són los *Usatges de Barçhinona*.
- [127]. Ítem altre llibre de pergamí, sens posts, comence «Premissis casibus», appellat *Di*.
- [128]. Ítem altre llibre de paper, apellat *De retorica*, qui comence «Memoria artificiali».
- [129]. Ítem altre llibre de pergamí, qui comence «Nota diligenter».
- [130-131]. Ítem dos librets de paper, qui comencen «Ite in castellum quod contra vos est».
- [132]. Ítem hun altre llibre de paper, qui comence «Secundum filosofum», *De modo significandi*.
- [133]. Ítem hun llibre appellat *Mestre de sentències*.
[...].

[112]. Les *Decretales Gregorii IX* del *Corpus iuris canonici*.
 [113]. Un altre exemplar de les *Decretals*.
 [114]. TANCREDEUS, *De ordine iudiciario* (?).
 [115]. Abbas Panormitanus? = NICHOLAUS de Tudeschis
 [116]. Versió llatina de *Lo Codi*, text jurídic escrit en provençal, o el *Codi* del *Corpus iuris civilis* (?).
 [117]. Les *Constitucions de Catalunya*.
 [118]. Un altre exemplar de la *Summa super titulis Decretalium*, d'HENRICUS DE SEGUSIO (?).
 [120]. *Lectura super sexto Decretalium*, del mateix?.
 [121]. *Libellus de ordine iudiciorum*, de ROFFREDUS BENEVENTANUS.
 [122]. Si 'Gregorius' fos mala lectura de 'Geronimus', aquest llibre seria la *Summa de Paenitentia* de Sant RAMON DE PENYAFORT.
 [124]. *Libelli*, de PETRUS IACOBI (?).
 [126]. *Usatges de Barcelona*.
 [127]. *Lectura super sexto Decretalium*, de DINUS DE MUGELLO (?).
 [130-131]. S'acord amb la següent valoració d'aquests llibres, es tractava de volums de *Sermos*, l'incipit dels quals era el tema bíblic del primer sermó, *Mt XXI, 2*.
 [132]. *De modis significandi*, llibre de lògica.
 [133]. *Textus sententiarum*, de PETRUS LOMBARDUS.

1451, juny, 16. Cervera

Estimació dels llibres del difunt Jaume Sarri, prevere.

AHCC, FD, capsa 45, quadern.

Stima per honorabiles Petrum Ferrarii, decretorum doctorem, Petrum Raimundum de Canellis, in legibus licentiatum, Guilleum de Tarrega, in legibus licentiatum, et Raimundum Ferrarii, utriusque iuris baccellerium, facta sexta decima die iunii anno M^o CCCC LI°.

[105]. Primo fonch stimat hun libre de dret, appellat *Sisè*, per los dessús dits a XV florins.

[109]. Ítem altre libre de dret, appellat *Ignocent*, fonch stimat a XIII florins.

[116]. Ítem altre libre de dret, appellat *Codi*, stimat a X florins.

[106]. Ítem altre libre de dret, appellat *Clementines*, stimat X florins.

[110]. Ítem altre libre de dret, appellat *Enrich*, ço és, sobre la primera part de les *Decretals*, fonch stimat XXV florins.

[?]. Ítem altre libre de dret, que comence «Gregorius episcopus», appellat *Decret [sic]*, fonch stimat XXXX florins.

[113]. Ítem altre libre de dret, que comence «Gregorius episcopus servus servorum», appellat *Decretals*, foren stimades XV florins.

[120]. Ítem altre libre de dret, appellat *Arthiaca*, sobre lo *Sisè*, fonch stimat X florins.

[114]. Ítem altre libre de dret, appellat *Libellus Tranqueri*, fonch stimat tres florins.

[115]. Ítem altre libre de dret, appellat *Abat*, fonch stimat sis florins.

[121]. Ítem altre libre de dret, appellat *Guotfrè*, stimat quatre florins.

[117]. Ítem altre libre, appellat *Constitucions de Cathaluya*, stimat vuyt florins.

[112]. Ítem altre libre de dret, que comence «Gregorius episcopus», appellat *Lo test de Decretals*, en volum de forma menor, stimat tres florins.

[?]. Ítem altre libre de dret, appellat *Spica de dret*, en paper de forma mayor, stimat sis florins.

[124]. Ítem altre libre de dret, appellat *Pere Jacme*, stimat quatre florins.

[119]. Ítem hun libre de cant, appellat *Tons*, stimats tres sòlidos.

[126]. Ítem hun libre appellat *Usatges de Barchinona*, onze sous.

[127]. Ítem altre libre de dret, appellat *Di*, sobre regulis iuris, stimat dos florins.

[130]. Ítem altre libre de *Sermons*, que comence «Ite in castellum quod contra vos est», stimat onze sòlidos.

[?]. Ítem altre libre de pergamí, de certa obra de sent Thomàs, stimat tres florins, però volen que sie remès a teòlechs.

[133]. Ítem altre libre, appellat *Lo test del mestre de sentències*, ab altres obretes, stimat quatre florins, però remetten-ho a teòlechs.

[105-132]. Són els llibres anteriorment comentats.

[128]. Ítem hun libre de paper, de poca valor, de spera e de retòricha e altres dictats, onze sòlidos.

[131]. Ítem hun libre de paper, que comence, axí com lo dessús, «Ite in castellum quod contra vos est», appellat *Sermons*, stimat onze sòlidos.

[107]. Ítem altre libre de dret, appellat *Instituta*, stimat dos florins.

[132]. Ítem altre libre de paper, que comence «Secundum filosofum», appellat *De modo significandi*, stimat cinch sòlidos o sis.

[?]. Ítem altre libre [*espai en blanc*].

36

1451, juny, 17. Cervera

Encant d'un llibre del difunt Jaume Sarri, prevere.

AHCC, FD, caps 45, quadern.

[105]. Die XVII iunii anno predicto, Ffranciscus Morera, curritor publicus dicte ville, retulit michi Francisco Saliteda, notario publico infra scripto, vendidisse palam et publice et tanquam plus offerenti tradidisse venerabili Petro Jutglar, hostalerio dicte ville Cervarie, quendam librum nominatum *Lo sisè*, pretio sex decim florenorum et medium auri, de voluntate predictorum venerabilium manumissorum et procuratoris actorum decanatus Cervarie.

37

1454, maig, 5. Cervera

Inventari dels béns del difunt Joan Giscafrè, paraire de draps de llana de Cervera.

AHCC, FN, Varis, Inventaris, quadern.

Inventarium factum per discretum Bartholomeum Giscafrè, presbiterum, heredem Iohannis Giscafrè, paratoris pannorum, eius nepotis, ab intestato deffuncti, de bonis eius Iohanis.

[...].

Primo un alberch en la plaza de la Cebolleria situat, [...], en lo qual alberch foren atrobats los béns següents:

[...].

[134]. Ítem un libre de paper, ab cubertes de pergamí, amagadament.

[...].

[135]. Ítem un librot de paper, ab cubertes de pergamí, que parts en lo món.
[...].

1454, maig, 5. Cervera

Inventari dels béns del difunt Nicolau de Sant Amanç, cirurgià de Cervera.

AHCC, FN, Varis, Inventaris, quadern.

Die quinta mensis madii anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o LIII°. Inventarium de bonis venerabilis magistri Nicholay de Sent Amanch, quondam cirurgici Cervarie, factum per dominam Margaritam, eius uxorem.

[...].

[136]. Ítem en lo studi de la dita casa un libre ab posts e ab dos tanquadors, és de pregamí, apellat *Lo primer e segon de Vicena*.

[137]. Ítem altre libre de pergamí, ab posts e dos tanquados, apellat *Lo gort*, ab platoms.

[138]. Ítem altre libre de paper e pregamí, ab posts e ab dos tanquados, apellat *Liber de plantis Aristotiles*.

[139]. Ítem altre libre gros de paper, ab posts, apellat *De mestre Guillem de Silicet*.

[140]. Ítem altre libre de pergamí, ab posts e ab un tanquador, apellat *Fra Tederich*.

[141]. Ítem altre libre de paper, ab posts e ab un tanquador, apellat *Circa instans*.

[142]. Ítem altre libre de pergamí, ab posts cubertes de vermell, ab dos tanquados, apellat *Almensor*.

[143]. Ítem altre libre gran de paper, ab posts e ab dos tanquados, apellat *Stòries*.

[144]. Ítem altre libre de paper, ab posts a ab dos tanquados, són molts volums, comence «Febris est calor», fins lo derer títol «Febris autem ex quibus».

[145]. Ítem altre libre de paper, ab posts e dos tanquados, apelat *Lantfranch*.

[146]. Ítem altre libre de paper, ab posts e ab I tanquador, apellat *Primus liber Aristotilis*.

[147]. Ítem altre libre de pregamí, ab cubertes de aluda engrutades, ab dos botons, tracte de medecines.

[136]. Els llibres primer i segon del *Cànon de medicina*, d'AVICENNA.

[138]. D'ARISTÒTIL (?).

[139]. De GUILLELMUS DE SALICETO (?).

[140]. *Liber chirurgie*, de TEODORICO BORGOGNONI.

[141]. MATTHAEUS PLATEARIUS, *De simplicí medicina* (HILLGARTH, II, 972).

[142]. *Kitab al-Mansuri*, d'al-RAZI.

[144]. Sembla un *Tractatus de febribus* (cf. «ATCA», XIV (1995), 22, III, 2).

[145]. *De cirurgia*, de LANFRANCO DA MILANO.

[146]. El *Llibre primer* (?) d'ARISTÒTIL.

[147]. Aquesta obra resulta impossible d'identificar.

- [148]. Ítem altre libre de paper, descornats, ab cubertes d'aluda, ab dos botons, és de istòries de vides de sants e en part de medecina.
- [149]. Ítem altre libre de pregamí, ab posts, sents tanquador, apellat *Glosa magistri Geraldii*.
- [150]. Ítem altre libre de taulotgia, de pregamí, ab posts e ab dos tanquadó.
- [151]. Ítem altre libre de paper, ab quatre tanquadó, ab posts, apellat *La demesa*.
- [152]. Ítem un libre de pregamí, ab posts e ab dos tanquadó, apellat *Nicholau de Liri*.
- [153]. Ítem altre libre gros de paper, ab posts, ab I tanquador de cuyr, parle de istòries de batalles.
- [154]. Ítem altre libre de paper, tot descornat, parle de la passió.
- [155]. Ítem altre libre de paper, de forma menor, ab posts a ab dos tanquadó, apellat *Vicis e virtuts*.
- [156]. Ítem altre libre, ab posts e ab dos tancadó, de pergamí, apellat *Beaticum*.
- [157]. Ítem altre libre de paper, ab posts e ab un tanquador, apellat *Libre de amar al-mucelli*.
- [158]. Ítem altre libre de pergamí, ab posts e un tanquador, comence «Los sinònimmes de alfito».
- [159]. Ítem altre libre de paper, ab posts e ab un tanquador, apellat *Gamaliell*.
- [160]. Ítem altre libre de pregamí, ab posts, ab dos tanquadó, d'astrologia.
- [161]. Ítem altre libre de paper, ab posts e ab dos tanquadors, de medecina, comence «Absolutam cuiuslibet dicipline» e fine lo darrer sigtó «Alcuius atins».
- [162]. Ítem altre libre de paper, ab post, ab un tanquador, apellat *Boeci. De consolació*.
- [163]. Ítem altre libre de paper, ab posts e ab dos tanquadors, apellat *Abreviarius a magistro Roaldo*.
- [164]. Ítem altre libre, ab posts e ab un tanquador, és de pregamí, apellat *Lo Nicholau*.
- [165]. Ítem altre libre de pergamí, ab posts pintades, apellat *Praticbo Bartho[...]i*.
- [166]. Ítem altre libre de pergamí, ab posts, sens tanquador, apellat *Mestre Geraldii*.
- [167]. Ítem un libre de rimes, de paper, ab cubertes de angrut, ab coreyes.
- [168]. Ítem altre libre de pregamí, ab posts, ab dos tanquadó, apellat *Abocasim. De medecines*.

[148]. La primera part pot ser el conegut *Flos sanctorum*, de IACOBUS DE VORAGINE.

[150]. Devia ser un llibre de teologia.

[152]. De NICOLAUS DE LIRA (?).

[153]. L'*Arbre de batalles*, d'HONORAT BOVET (?).

[154]. Tant podia ésser un de tants llibres sobre la passió, com el *Gamaliel* (o el documentat dins «ATCA», II (1983), 456-457), com una obra d'autor, per exemple el *Memorial del peccador reemut* de Ffèlip de MALLA).

[155]. *Libre de vicis i de virtuts*, de LAURENT D'ORLEANS (o de Guillaume Peyraut (?).

[156]. *Viaticum*, d'Ibn al-JAZZAR (?).

[158]. *Synonyma*, d'ISIDOR DE SEVILLA (?).

[159]. *Gamaliel*, obra anònima que conté un text apòcrif sobre la passió de Crist.

[160]. No és possible identificar aquest llibre.

[162]. *De consolatione philosophiae*, de BOECI.

[163]. *De cirurgia*, de ROLANDO DA PARMA (?).

[164]. L'*Antidotarium* NICOLAI SALERNITANI (?).

[166]. Semblarien els *Canones Arzaquielis...*, de GERARDUS CREMONENSIS.

[168]. D'Abu-l-Qasim al-ZAHRAWI (?).

- [169]. Ítem altre libre de pregamí, ab posts, sens tanquador, és de cilorgia.
 [170]. Ítem altre libret de pregamí, ab posts, apellat *Papa mudí*.
 [171]. Ítem altre libre de paper, ab cubertes angrutades, parle de miracles de la verge Maria.
 [172]. Ítem altre libre de paper, ab posts e ab dos tanquadós, apellat *Anotumia*.
 [173]. Ítem altre libret de pregamí, ab posts e ab I tanquador, apellat *Magistri Orlandi*.
 [174]. Ítem altre libre de paper, ab cubertes de pregamí, apellat *Circa instans*.
 [175-244]. Ítem, d'altra part, LXX llibres, entre uns e altres, de poch valor.
 [...].

39

1457, març, 23. Cervera

Venda d'un llibre anomenat Breviari.

AHCC, FN, Cervera, 44, Andreu Guillem CELLERER, *Manual*, 1453-1457, f. 90.

Die XXIII^a martii.

[245]. Ffrancisclus Morera, curritor publicus ville Cervarie, ffecit relationem michi Andree Guillermo Cellerer, auctoritate regia notario, presentibus testibus inffra scriptis, ipsum vendidisse, tanquam plus danti et offerenti, iuxta stilum curie dicte ville, quendam librum vocatum *Breaviri* [*sic*], qui erat Iohannis Soler, barbitunsoris ville de Thorà, et illum tradidisse, preieunte legitima subastatione, discreto Guillermo Martí, presbitero, rectori loci de Tudela e de Queraç, pretio decem et octo fflorenorum auri, etc., et hoc de grat e de voluntat, etc.

Testes Petrus Ffarrarii et Anthonius de Sanct Janís, Cervarie.

40

1464, febrer, 28. Cervera

Inventari de la sagristia de l'església de Sant Antoni de Cervera.

-
- [169]. Devia ser un llibre de cirurgia.
 [170]. *Papa stupor mundi* (?).
 [171]. Pere BOHIGAS publicà una versió del segle XIV de l'obra *Miracles de la Verge Maria* (Biblioteca Catalana d'Obres Antigues, Barcelona, 1956).
 [172]. *Anatomia* (?). Cf. núm. 141.
 [245]. Hem de creure que aquest llibre era un *Breviari*.

AHCC, FG, Comanda de Sant Antoni, quadern.

Sant Anthoni.

Inventarium aliquorum bonorum repertorum in sacristia ecclesie Beati Anthonii ville Cervarie.

[...].

[246]. Ítem I libre de sermons, scrit en paper, ab cobertes vermelles.

[...].

[247]. Ítem I libre appellat *Instituta*, scrit en pergami.

[...].

[248]. Ítem un libre *Officier*, scrit en pergami, notat, la primera carta del qual comença «Sparges me, Domine», etc., e la derrera carta fineix «extendis misericordiam eius», ab *[espai en blanc]*.

[249]. Ítem altre libre appellat *Legender*, scrit en pergami, la primera carta del qual comença en rúbrica vermella «Dominica prima de adventu Domini», e fineix «mitunt igitur farisey», ab cobertes encuyrades.

[250]. Ítem altre libre appellat *Saltiri*, nou, scrit en pergami, la primera carta del qual comença «Lo cónter. Ianuarius habet dies», e fineix en la derrera carta «do patris Anthonius».

[251]. Ítem I altre libre appellat *Antiphoner*, scrit en pergami, notat, la primera carta del qual comença en la rúbrica vermella «In vigilia Sancti Andree», e fineix la derrera ab una prosa «alma rede[m]ptoris», ab *[espai en blanc]*.

[252]. Ítem altre libre appellat *Anthiphoner d{omi}nical*, la primera carta del qual comença «Conditor alme siderum», e la derr[er]ja carta fineix «o sacrum convivium».

[253]. Ítem altre libre appellat *Legender santoral*, scrit en pergami, la primera [carta] del qual comença en la rúbrica vermella «In natale sancti Phani», e fineix en la derr[er]ja carta «abbas igitur ad capsam recurrens», ab cobertes de posts.

[254]. Ítem I *Saltiri*, veyll, sotil, scrit en pergami, la primera carta comença «Prima dierum omnium», e a la derrera carta fineix «magnificat».

[255]. Ítem altre *Saltiri*, scrit en pergami, molt sotil, la primera carta comença ab rúbrica vermella «Officium beati Iacobi ad missam», e fineix en la derrera «benedictus Dominus», ab cobertes de posts.

[256]. Ítem I libre appellat *Avangelister e apistoler*, la primera carta del qual comença en la rúbrica vermella «Dominica prima adventi», e fineix en la derrera carta «in diebus illis audivi vocem de celo»

[246]. No és possible identificar aquest llibre de sermons.

[247]. Podia ser les *Institucions* del *Corpus iuris civilis*.

[248]. *Officier*, llibre que conté el text dels oficis divins.

[249]. *Llegender*, llibre que conté lectures per a les matines de l'Ofici diví.

[250]. Aquest *Saltiri*, llibre dels salms.

[251]. *Antifoner*, llibre de cor que conté les antífoes que hom canta.

[252]. *Antifoner* per als diumenges.

[253]. Aquest *Llegender santoral* (cf. núm. 78).

[254]. Aquest *Saltiri* (?).

[255]. Aquest altre *Saltiri* (?).

[256]. Contenia un *Evangelister* amb els evangelis de les misses i un *Epistoler* amb les epístoles.

[257]. Ítem I altre libre, ab cobertes de pergamí, escrit en paper, ab un offici de sent Anthoni de cant.

[258]. Ítem altre libre appellat *Officier*, sens cobertes, comença «Ad te levavi, Domine», e fineix en la derrera carta «posuerunt [...]».

[259]. Ítem I libre appellat *Proser*, ab les posts trencades, comença «O florens rosa».

[260]. Ítem I libre appellat *Consueta veylla*, sotil, ab posts.

[261]. Ítem I libre appellat *Misal*, ab cobertes de posts grogues, ab cobertes de li, la primera carta del qual comença en la rúbrica vermella «Incipit officium corporis Domini», e fineix en la derrera «celestia hich panis».

[...].

[262]. Ítem I altre *Missal*, votiu, escrit en pergamí, la primera carta del qual comença «Segueixen-se les misses de sent Amador», e fineix en la derrera carta «sacro numen satiasti».

[...].

1464, juliol, 27. Cervera

Inventari de la casa de la comanda de Sant Antoni de Cervera.

AHCC, FG, Comanda de Sant Antoni, quadern.

Inventarium bonorum repertorum in domo Beati Anthonii ville Cervarie factum per honorabiles paciarios dicte ville die veneris XXVII^a iulii anno a nativitate Domini M^o CCCC^o LXIII°.

[...].

[263]. Ítem I libret, petit, escrit en pergamí, la primera carta del qual comença «Salve crux santa», etc.

[264]. Ítem I libre escrit en paper, petit, apelat *Los set savis*.

[265]. Ítem I altre libre, petit, escrit en pergamí, sotil, comença «A vós filla de Déu».

[...].

[257]. Devia contenir la missa cantada de sant Antoni (?).

[258]. Un altre *Oficier*.

[259]. *Proser* (cf. núm. 76).

[260]. Aquesta *Consueta* devia contenir les cerimònies i actes litúrgics acostumats de celebrar a l'església cerverina de Sant Antoni.

[261]. *Missal*, llibre que conté les oracions de la missa amb la indicació de les cerimònies.

[262]. Aquest *Missal* votiu contenia les misses de sant Amador.

[263].

[264]. Documentat el 1466 dins HILLGARTH, II, 296, 24, allí qualificat de ,vell e sotil'.

[265].

[266]. Ítem I libre ab les posts vermelles, escrit en pergamí, la primera carta del qual comença «Aquests són los XXXII dies vedats».
[...].

42

Entre 1469 i 1492. Cervera

Inventari dels béns del difunt Berenguer Miquel, de Cervera.

AHCC, FD, capsa 46, quadern.

[Espai en blanc].

E primerament atrobam totes aquelles dues cases contigües, les quals lo dit deffunt, mentre vivia, havia e possehia, situades en la plaça de Sent Miquell o del Olm, en lo Capcoral, de la dita vila, [...], dins les quals, ço és en aquella que fonch d'en Ffrancesch de la Bacerila, foren atrobats los béns següents:

[...].

[267]. Ítem uns *Evangelis*.

[...].

[268]. Primo un libre de pregamí, ab cobertes de posts de aluda blanca, ab un gafet ab sa femella, comença la rúbrica vermella «Incipit Officium de corpore Christi».

[269]. Ítem un altre libre stampat, ab cobertes e posts cobertes de aluda groga e vermella, ab gafet e femella, comença «Cum los comst.».

[270]. Ítem altre libre escrit en paper semblant al prop dit, ab dos gafets e sinch plavons a quiscuna part, comença la rúbrica vermella «Incipit prologus in libro Constitutionum Cathalonie».

[271]. Ítem un libre escrit en paper, de forma maior, ab cobertes engrutades cobertes de aluda blanca, comença en la rúbrica vermella «In nomine Domini. Raimundus, comes vetus Barchinone».

[272]. Ítem altre libre de paper, ab cobertes engrutades cobertes de aluda verda, comença «Primus Aristotilis inbutum nectare sacro», appellat *Alexandre*.

[273]. Ítem altre libre de paper, de forma de IIII fulles lo full, ab cobertes engrutades cobertes de aluda vermella, ab dos botons e dues lasades, appellat *Gracisme o Abreart*, comença «Est pater hic cura».

[...].

[267]. Un exemplar dels *Evangelis*.

[270]. *Constitucions de Catalunya*.

[271]. Sembla un text dels *Usatici Barchinone*, que comença amb l'actual núm. 2 (BASTARDAS, Barcelona 1984, 50).

[272]. *Alexandreis*, de GALTERIUS DE CASTILLIONE (?).

[273]. *Graecismus o Abreart*, d'EBERHARDUS BETHUNIENSIS.

[274]. Ítem altre libre de pergamí que són dos coherns, comença «Açò és capbreu dels Usatges de Barchinona».

[275]. Ítem un libret de paper, comença «De nocte et de generali».

[...].

[276]. Ítem un cohern de paper, comença «Capítol primer qui tracte de la nació del món».

[...].

[277]. Ítem un libret de oracions.

[...].

[278]. Ítem un libre de pergamí antich, comença «Incipit Canticum gradum» en la rúbrica vermella, ab posts de fust.

[279]. Ítem un libre notat de cant, escrit en pergamí, ab posts de fust cobertes de aluda verda.

[...].

[280]. Ítem IIII coerns de forma de full, comença «En aquells temps, diu lo compte, que com fou la festa de pascha».

[...].

43

1476, març, 18. Cervera

Inventari dels béns del difunt Pere Esteve, mercader de Cervera.

AHCC, FN, Varis, Inventaris, quadern.

[*Falten els folis anteriors*].

[...].

Die lune intitulata decima octava mensis martii anno predicto a nativitate Domino M^o CCCC^o LXXVI° fuit continuatum presens inventarium per prenomatos ut sequitur, ço és, en lo dit escriptori.

[...].

[281]. Ítem atrobam un libre escrit en paper, ab cubertes de posts e aluda vermella, ab cinch platons e dos gafets, apellat *Flors sanctorum*.

[...].

[282]. Ítem en lo menyador, ço és, en lo armari de la paret, atrobam XV o vint librots, entre grans e xich[s], de imposicions, de memòries e de recorts, de dates e rehebudes, e hu de legir, escrits en paper, coberts de pergamí, de pocha valor.

[...].

[274]. *Usatges de Barcelona*, en versió abreujada.

[278]. Els *Salms graduals* del *Saltiri*.

[281]. *Flors sanctorum*, de IACOBUS DE VORAGINE.

[282]. Només ens interessa el llibre «de legir». Amb tot, és impossible identificar-lo.

1477, gener, 9. Cervera.

Inventari dels béns del difunt Antoni Garriga, agricultor de Cervera.

AHCC, FN, Varis, Inventaris, quadern.

Inventarium bonorum Anthonii Garriga, quondam agricole ville Cervarie, factum per discretum Iohannem Garriga, presbiterum, iermanum dicti Anthonii, per obitum seu mortem naturalem domine Anthonie, uxoris eiusdem Anthonii Garriga eoque dicta Anthonia domina potens et usufructuaria omnium iurium et bonorum dicti viri sui erat [...].

Primo atrobam en la casa e habitació del dit deffunt, situada en lo Capcorral, asats prop lo portal de Oluga, [...], les coses següents:

[...].

[283]. Ítem un libre de pergamí, cubert de posts, que comence «Ut ad sapientiam».

[284]. Ítem unes notes, qui comencen «Sequitur de verbis substantivis».

[...].

[285]. Ítem un libre de paper, cubert de pergamí, qui comence «Ad habendum titulum scolarem»

[...].

1490, març, 28. Cervera

Inventari dels béns tornats a l'església de Sant Pere dels Arquells.

AHCC, FN, Cervera, 52, Llorenç SERRA, *Manual*, 1489-1491, f. 17.

Die XXVIII^a mensis predicti martii dicti anni.

Magnificus Guilermus Raymundus de Olugia, domicellus ville Cervarie, renunciavit et seu restituit honorabili Iohanni Perelló, canonico Sancti Petri dels Arquells, ac honorabili Petro Talaveró, baiulo eiusdem loci, Bartholomeo Gomar, iurato eiusdem loci, et Petro Segarra, proceri eiusdem loci, los libres e béns segens, los quals dix en temps passat li foren acomanats, e són los sigens:

[286]. Primo un bell libre de pergamí, ab cubertes de posts, appellat *Dominical e Flos sanctorum*.

[284]. Part d'una gramàtica especulativa.

[286]. Aquest volum contenia un *Dominical*, llibre litúrgic propi dels diumenges, i l'obra titulada *Flos sanctorum* de IACOBUS DE VORAGINE.

[287]. Ítem un altre llibre molt gran de pergami, ab cubertes de posts, appellat *Officier dominical e ferial*.

[288]. Ítem un altre llibre no tan gran, ab cubertes de posts, és de pergami, *Dominical e Officier*.

[289]. Ítem un llibre *Ordinari* de pergami, ab cubertes de posts.

[290-292]. Ítem tres llibres sotills.

[...].

46

1492 o abans. Cervera

Encant de béns.

AHCC, FN, Varis, Inventaris, quadern.

Açò és tresllat dels enquants, ço és, del primer e del darer.

[...].

[293]. Ítem a ell matex [mosser Quintana] I llibre de paper, sotill, I sou.

[294]. Ítem a'n Arnau Sarran un llibre escrit en limoysí, II sous.

[295]. Ítem a'n Johan Çapera un librot de lòlich, II sous.

[...].

47

1493, novembre, 9. Cervera

Inventari dels béns del difunt Francesc Perelló, agricultor de Cervera.

AHCC, FN, Cervera, 61, Joan CODINA, *Inventaris*, 1511-1532, f. 192.

Die nona novembris anno a nativitate Domini M CCCC LXXXVIII fuit inceptum inventarium Francisci Perelló, quondam agricole Cervarie.

[...].

[287]. Sembla que aquest llibre era un *Oficier* amb el text dels oficis divins dels diumenges i dels dies laborables.

[288]. El volum reunia, doncs, un *Dominical* i un *Oficier*.

[289]. *Ordinari*, llibre que conté les cerimònies ordinàries de la missa.

[294]. És impossible identificar aquesta obra escrita en llemosí.

[295]. Creiem que era un llibre de lògica.

[296]. Ítem un libre que diuen *Francell*.

[297]. Ítem un libre de stampa que diuen *Flor de virtuts*, cubert de pergamí.
[...].

48

1494, agost, 11. Cervera

Inventari dels béns del difunt Pere Pescater, sabater de Cervera.

AHCC, FN, Cervera, Inventaris, quadern.

Die lune, undecima mensis augusti anno a nativitate Domini M^o CCCC^o nonagesimo quarto.

Inventarium bonorum que fuerunt Petri Pescater, quondam cerdonis Cervarie, factum per venerabilem Iacobum Carulla, presbiterum, vice et loco ach nomine, ut dixit, venerabilis Ffrancisci Maior, presbiteri, rectoris de Vilagrasseta, [...].

Primerament atrobam en lo alberch del dit deffunt, qui és al carrer Maior, davant Sent Agostí, e a on lo dit deffunt finí sos darrés dies, les coses següents [...].

[...].

[298]. Ítem un libret, ab cobles en castellà, de stampa.

[...].

Ítem un cint ab una bosa de cint, gran, dins la qual havie dues oracions de pergamí [...].

[...].

[299]. Ítem un libret petit de sglésia, sotil.

[...].

49

1494, agost, 27. Cervera

Inventari dels béns del difunt Francesc Rocasalva, de Cervera.

AHCC, FN, Varis, Inventaris, quadern.

Die vicesima septima mensis augusti anno a nativitate Domini millesimo CCCC^o nonagesimo quarto.

[296]. Un exemplar del cèlebre *Franselm*, o Anselm TURMEDA, *Llibre de bons amonestaments*.

[297]. *Flors de virtut*, obra anònima italiana traduïda al català per Francesc de Santcliment.

[298]. Només sabem que era un llibre imprès que contenia poemes escrits en castellà.

Inventarium bonorum que fuerunt Ffrancisci Rochasalva, quondam habitatoris Cervarie, factum per dominam Margaritam, eius uxorem [...].

Primo en lo alberch a on lo dit deffunt finí sos derrés dies, qui és en lo Capcorral, davant lo call, atrobam les coses següents:

[...].

[300]. Ítem unes *Ores*, de stampa, de Nostra Dona, petites, de dit deffunt.

[...].

50

1495, agost, 5. Cervera

Inventari dels béns del difunt Jaume Cellerer, de Ribera.

AHCC, FN, Cervera, Inventaris, quadern.

Die mercurii, quinta mensis augusti anno a nativitate Domini M^o CCCC LXXXXV, in loco de Ribera.

Per Petrum Esteve, loci de Sadó, et Bernardum Alió, loci de Ribera, tutores et curatores datos et assignatos per honabilem Pontium de Cornellana, baiulum ditorum locorum, hiis presentem, personis et bonis Iohannis Cellerer et Iacobi Cellerer, heredum pupillorum Iacobi Cellerer, quondam dicti loci de Ribera, ffuerunt inventariata bona ditorum pupillorum histum qui sequitur modum:

Et primo fonch atrobat una casa del dit defunt en lo dit loch de Ribera.

[...].

[301]. Ítem uns *Set sams* de paper, de estampa.

[...].

51

1496, abril, 9. Cervera

Inventari dels béns del difunt Lluís Ferrer, sabater de Cervera.

AHCC, FN, Cervera, Inventaris, quadern.

Inventarium bonorum que ffuerunt Ludovici Ferrer, quondam cerdonis.

Die sabbati VIII° mensis aprilis anno a nativitate Domini M^o CCCC LXXXXVI°.

[300]. Llibre d'hores imprès.

[301]. *Els set salms penitencials*, imprès.

[...].

E primerament fonch atrobat la casa en la qual morí lo dit defunt, situada en lo carrer Maior.

[...].

[302]. Ítem un libre de paper, ab cubertes d'aluda, en castellà.

[...].

[303]. Ítem un libret petit de paper, cubertes de pregamí, que comence «En nom de la santa», etc., e acabe «comeduntur».

[304]. Ítem un libret petit de paper, ab cubertes de pregamí, comence «Si autem veniant».

[305]. Ítem un libre de stampa, ab cubertes de fust, cubert de pregamí, que comence «Amplissimo longequ» e acabe «pedes».

[306]. Ítem un *Doctrinal* de pregamí, ab cubertes de fust, bo.

[307]. Ítem un libre de paper, ab cubertes de fust e d'aluda blanca, en què ha imnes e altres obres.

[308]. Ítem un libre de paper, ab cubertes de pregamí, appellat *Verbal*.

[309]. Ítem un libre de paper, ab cubertes de burell, contenen faules, en letí.

[310]. Ítem un altre libre de pregamí, ab cubertes de pregamí, qui's diu *Breviari de Vich*, comence en lo vermell «In nomine».

[311]. Ítem un libre petit de stampa, ab cubertes de pregamí, que comence «Ffrancisci» e acabe «Patarcho».

[312]. Ítem un libre de paper, cubertes de pregamí, que comence «Quanquam» e acabe «confugiunt», és de stampa part e part de ploma.

[313]. Ítem altre libre de paper, cubertes de pregamí, que comence «Pandere preposui» e acabe «Deo gratias».

[314]. Ítem un libre de pregamí, cubertes de aluda blanca, comence «Dialectica est», etc., e acabe «suficiant».

[315-316]. Ítem dues *Parts* de pregamí, sens cubertes, dolentes.

[...].

1497, desembre, 30. Concabella

Inventari dels béns del difunt Rodrigo de Bovadilla, senyor de Concabella.

[303]. Podria ésser el *Thesaurus pauperum*, la traducció catalana del qual començava «En nom de la sancta e no departida Trinitat...» (HILLGARTH, II, n. 179, pp. 474-478 (476, núm. 31).

[306]. *Doctrinal*, llibre d'ensenyament gramatical.

[308]. *Verbal*, de PETRUS BLESENSIS.

[309]. *Fabulae AESOPI* (?).

[310]. *Breviari* segons la pràctica de la seu de Vic.

[311]. Obra ja impresa de Francesco Petrarca (?).

[312]. CICERÓ, *De officiis* (HILLGARTH, II, 1014).

[314]. *Tractatus logice*, de PETRUS HISPANUS (?).

[315-316]. Dos exemplars de les *Parts*, d'ELIUS DONATUS (?).

AHCC, FN, Varis, Inventaris, quadern.

Inventari fet dels béns del magnífich mosser Rodrigo de Bovadilla, cavaller, en la vegueria d'Urgell domiciliat.

Die sabbati XXX mensis decembris anno a nativitate Domini M^o CCCC LXXXXVIII^o, in castro de Concabella, sito in vicaria Urgelli.

En [...]el dit castell de Concabella, situat en la vegueria d'Urgell, hon habitave e morí lo dit defunt:

[...].

[317]. Ítem un libre de la *Bribia*.

[...].

53

1499, juliol, 23. Cervera

Inventari dels béns del difunt Joan Teixidor, peller de Cervera.

AHCC, FN, Varis, Inventaris, quadern.

Die XXIII^a iulii anno M^o CCCC^o nonagesimo nono.

Inventarium factum de bonis que fuerunt honorabilis Iohannis Texidor, quondam pellerii Cervarie, post mortem domine Angeline, quondam illius uxoris, et comprobatum cum proximo inventario factum per honorabiles Guillermmum Cerveró et Matheum d'Àger, manumissores dicti deffunti, [...].

Primo lo alberch situat al carrer Maior, a hon dit deffunt e dita Angelina finiren sos darrés dies, situat al carrer Maior de Cervera.

[...].

[318]. Ítem un libre de paper, cobert de pergamí, sotil, comence «Ací comence la istòria con nostre Senyor».

[...].

54

1500, setembre, 2. Cervera

Inventari dels béns del difunt Antoni Plegamans, prevere.

[317]. Una *Bíblia*.

AHCC, FN, Cervera, Inventaris, quadern.

Die mercurii, secunda septembris anno a nativitate Domini M^o D^o, Cervarie.

[...] nos Iohannes Plegamans, apotecarius, et Iacobus Plegamans, parator, cives Ilerde, heredes venerabilis Anthonii Plegamans, quondam presbiteri, ffacimus inventarium seu reportorium bonorum que ffuerunt dicti venerabilis Anthonii Plegamans quondam, quod textum confacere dicta secunda die septembris anno predicto.

Primo foren atrobades les cases, que són dos partits, situades en lo barri de Sent Johan.

[...].

[319]. Ítem un *Diornal* petit, ab cubertes de post e cuyro negre, en lo principi és lo cómpter, e après comence «Incipit Oficium defunctorum».

[...].

[320]. Ítem un *Breviari* nou de stampa.

[...].

[321]. Ítem una post de llibres sotils de gramàtica e de comptes e altres.

[...].

55

1500, desembre, 15. Cervera

Inventari dels béns del difunt Cristòfol Perelló, teixidor de Cervera.

AHCC, FN, Cervera, 61, Joan CODINA, *Inventaris*, 1511-1532, f. 199.

Inventarium bonis Christofori Perelló, textor.

Die XV mensis decembris millesimo quingentesimo.

[...].

[322]. Ítem un libre de *Flor de virtuts*.

[...].

[319]. *Diornal*. Al començament hi havia el «compte» o calendari litúrgic per al curs de l'any i, a continuació, l'ofici de difunts.

[320]. *Breviari* de l'ofici diví, imprès.

[322]. *Flors de virtut*, obra anònima.

TAULA D'ÍNCIPITS

Són aplegats en aquesta taula tots els sintagmes que en els documents aplegats en el present article són qualificats d'íncipit, encara que en realitat no ho siguin en el sentit tècnic del mot; en algun cas, l'íncipit real forma part del dit sintagma (per exemple, en el «Íncipit prohemium. Legitur in Ezequiele», on només la segona part és íncipit en sentit estricte). També cal tenir en compte que per als notaris que prenien dades d'un llibre, l'íncipit era constituït per les primeres paraules que ells podien llegir, encara que en realitat corresponguessin no pas al començament, ans al text fàcticament inicial d'un capítol incomplet.

A vós, filla de Déu	41/265
Absolutam cuiuslibet medicine	38/161
Ací comence la istòria con nostre senyor	53/318
Ací comença lo libre de la misèria del hom	33/101
Açò és capbreu dels Usatges de Barchinona	43/274
Ad habendum titulum scolarem	44/285
Ad te levavi	28/94, 40/258
Amplissimo longequè	51/305
Aquestes són les rúbriques	24/73
Aquests són los .xxxiii. dies vedats	41/266
Bonifacius episcopus (servus servorum)	23/67-68, 23/70, 34/105
Capítol primer, qui tracta de la nació del món	42/276
Clerici arma	23/54
Codice[m?] componentis	34/116
Concordie discordantium canonum	34/108
Conditor alme siderum	40/252
Cum los comst	42/269
De nocte et de generali	42/275
De quo vult Deo	23/53
De summa Trinitate et fide catholica	34/110
Decus si quis per vim	34/115
Dialectica est	51/314
Domini, prout scitis	23/50
Dominica prima de adventu Domini	40/249 i 256
Dotis causa	23/59
En aquells temps, diu lo compte, que com fou la festa de pascha	42/280
En nom de la santa	51/303
Est pater hic cura	42/273
Febris est calor	38/144
Francisci	51/311
Gregorius episcopus (servus servorum Dei)	34/112 i 113
Haec que necessario	23/63
Hoc edicto promittitur	23/61
Humanum genus	4/17, 23/71
Ieronimus	23/47
Imperatoriam maiestatem	23/62
In natali sancti (Ste)phani	40/253
In nomine	51/310
In nomine Domini nostri Ihesu Christi	34/107
In nomine Domini. Raymundus comes vetus Barchinone	42/271

- In vigilia sancti Andree 40/251
 Incipit Breviarium de officio totius anni secundum consuetudinem sedis Vicensis 10/36
 Incipit canticum graduum 42/278
 Incipit libellorum a Petro Iacobo composita 34/124
 Incipit libellus de ordine iudiciorum 34/121
 Incipit libellus Trenqueri 34/114
 Incipit missale 28/94
 Incipit officium defunctorum 54/319
 Incipit officium corporis Domini (de corpore Christi) 40/261, 42/268
 Incipit prohemium: Legitur in Ezechiele 34/109
 Incipit prologus in librum Constitutionum Cathalonie 42/270
 Incipiunt Constitutiones pape Clementis 34/106
 Iohannes episcopus 23/64, 23/69
 Ite in castellum, quod contra vos est 34/130 i 131
 Legitur 23/66
 Les sinònimes de Alfito 38/158
 Lo comptar. (Ianuarius habet dies) 28/94, 40/250
 Materia istius quos prohibet 23/55
 Memoria artificialis 34/128
 Nota diligenter 34/129
 O florens rosa 40/259
 Officium beati Iacobi, ad missam 40/255
 Omnem rei publice 23/57
 Pandere preposui 51/313
 Pape I. 23/60
 Per omnia dicit textus de fide commissis 23/58
 Postquam satis tractavimus 23/52
 Praemissis casibus 34/127
 Prima dierum omnium 40/254
 Primo tractu 23/48
 Primus Aristotilis imbutum nectare sacro 42/272
 Quanquam 51/312
 Queritur (Quare?) hic non est caput 23/56
 Quoniam 23/65, 34/125
 Quoniam ut ait Gregorius 34/122
 Salve, crux sancta 41/263
 Secundum Philosophum 34/132
 Segueixen-se les misses de sant Amador 40/262
 Sequitur de verbis substantivis 44/284
 Si autem veniant 51/304
 Si considerarem 23/72
 Si legitimus 23/51
 Sperges me, Domine 40/248
 Summa Hostiensis 34/111
 Summa super titulis Decretalium 34/118
 Ut ad sapientiam 44/283
 Venerabilibus et discretis 23/49
 Veus bona companyia 24/74